

KBF.430.2.2023
Nr ewid. 38/2023/P/23/001/KBF

Informacja o wynikach kontroli

Wykonanie budżetu państwa w 2022 r.
w części 19 – Budżet, finanse publiczne
i instytucje finansowe
oraz wykonanie planu finansowego
Funduszu Reprywatyzacji

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

Dyrektor Departamentu Budżetu i Finansów

Stanisław Jarosz

Akceptuję:

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Małgorzata Motylow

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

Warszawa, dnia 15.05.2023r.

Najwyższa Izba Kontroli
Ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
2. OCENA OGÓLNA	7
3. UWAGI I WNIOSKI	9
4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE	10
4.1. DOCHODY BUDŻETOWE.....	10
4.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH.....	11
4.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ.....	31
5. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU REPRYWATYZACJI	32
5.1. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO	32
5.2. SPRAWOZDANIA	36
6. INFORMACJE DODATKOWE	37
7. ZAŁĄCZNIKI	38
7.1. DOCHODY I WYDATKI JEDNOSTEK FUNKCJONUJĄCYCH W RAMACH CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE.....	38
7.2. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE	39
7.3. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ FUNDUSZU REPRYWATYZACJI.....	40
7.4. DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE.....	41
7.5. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE	42
7.6. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE	44
7.7. WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE	46
7.8. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU REPRYWATYZACJI.....	47
7.9. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI.....	51

1. WPROWADZENIE

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2022 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe oraz ocena wykonania planu finansowego dysponenta III stopnia – centrali Ministerstwa Finansów w ramach tej części budżetu państwa

Celem kontroli było również dokonanie oceny wykonania w 2022 r. planu finansowego Funduszu Reprywatyzacji pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta Funduszu

Zakres kontroli

Realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych

Prawidłowość rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych

Realizacja planu finansowego i zadań Funduszu Reprywatyzacji oraz prawidłowość rocznych sprawozdań budżetowych i sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych tego Funduszu

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego

Jednostki kontrolowane

Ministerstwo Finansów

Dysponentem części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe jest Minister Finansów.

Część 19 budżetu państwa obejmuje tylko niektóre dochody i wydatki związane z realizacją zadań Ministra Finansów, w tym głównie dochody z tytułu odsetek od rachunków i lokat środków budżetu państwa w Narodowym Banku Polskim i Banku Gospodarstwa Krajowego, które stanowiły 97,2% dochodów tej części budżetowej. Wydatki części 19 dotyczyły przede wszystkim zadań z zakresu zarządzania finansami państwa, w tym poboru podatków, ceł i niepodatkowych należności budżetu państwa, a także działań kontrolnych i dotyczących zwalczania przestępczości ekonomicznej, realizowanych przez Krajową Administrację Skarbową (dalej także: KAS). Wydatki te umożliwiły działalność izb administracji skarbowej wraz z podległymi urzędami skarbowymi i urzędami celno-skarbowymi (81,7% wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich części 19) oraz urzędu obsługującego Ministra Finansów (tzw. centrali Ministerstwa Finansów – 7,1%).

Większość dochodów (99,3%) i wydatków (93,9%), za realizację których odpowiada Minister Finansów, ujęta była w odrębnych częściach budżetowych. Dochody podatkowe pobierane przez Krajową Administrację Skarbową ujmowane były w części 77 – Podatki i inne wpłaty na rzecz budżetu państwa, dochody i wydatki związane z obsługą długu Skarbu Państwa w części 79 – Obsługa długu Skarbu Państwa, a wydatki na subwencje ogólne dla samorządu terytorialnego w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego. Minister Finansów jest również dysponentem części 84 – Środki własne Unii Europejskiej i 87 – Dochody budżetu środków europejskich, w których ewidencjonowane były odpowiednio wydatki przeznaczone na sfinansowanie polskiego wkładu do budżetu Unii Europejskiej oraz dochody budżetu środków europejskich.

W 2022 r. w części 19 dochody wykonano w kwocie 4 058 104 tys. zł, w tym 4 027 676,4 tys. zł (99,3%) stanowiły dochody kontrolowanej jednostki. Wydatki budżetu państwa wyniosły 9 175 620,6 tys. zł. Wydatki poniesione na utrzymanie centrali Ministerstwa Finansów stanowiły 7% wydatków części 19 i wyniosły 645 337,7 tys. zł. Ponadto z budżetu środków europejskich w części 19 wydatkowano kwotę 41 843,1 tys. zł, w tym 4 974 tys. zł (11,9%) w ramach kontrolowanej jednostki.

Uzyskane w kontrolowanej części dochody budżetu państwa stanowiły 0,8% łącznej kwoty dochodów budżetu państwa, a wydatki – 1,8% wydatków budżetu państwa oraz 0,1% wydatków budżetu środków europejskich.

Budżet części 19 realizowany był w 2022 r. przez 22 dysponentów, w tym dysponenta części 19 (jako równocześnie dysponenta III stopnia w zakresie pobierania dochodów i dokonywania wydatków ujętych w planie finansowym jednostki), oraz 21 dysponentów III stopnia, bezpośrednio podległych dysponentowi części, tj.: Dyrektora Generalnego Ministerstwa Finansów, 16 dyrektorów izb administracji skarbowej, Dyrektora Centrum Informatyki Resortu Finansów, Dyrektora Krajowej Szkoły Skarbowości, Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej oraz Dyrektora Instytutu Finansów. Szczegółowe informacje dotyczące dochodów budżetowych, wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich realizowanych przez poszczególnych dysponentów oraz ich procentowy udział w wydatkach części 19 budżetu państwa zostały przedstawione w załączniku nr 7.1. do niniejszej Informacji.

Minister Finansów jest również dysponentem Funduszu Reprywatyzacji¹. Celem działania Funduszu Reprywatyzacji (dalej: Fundusz) jest zaspokajanie roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa oraz

¹ Od 1 stycznia 2017 r.

usuwanie skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych wydanych z naruszeniem prawa poprzez:

- 1) wypłatę odszkodowań wynikających z prawomocnych wyroków i ugód sądowych oraz ostatecznych decyzji administracyjnych wydanych w związku z nacjonalizacją mienia;
- 2) wypłatę odszkodowań przyznanych na podstawie art. 10 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego²;
- 3) wypłatę odszkodowań lub zadośćuczynień, o których mowa w art. 33 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa³ (dalej: ustawa o reprivatyzacji nieruchomości warszawskich);
- 4) realizację porozumień zawieranych przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz jednostki samorządu terytorialnego w sprawie dotacji celowych na rzecz jednostek samorządu terytorialnego przeznaczonych na dofinansowanie zaspokajania przez te jednostki roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa, w szczególności przez wydanie rzeczy lub wypłatę świadczeń wynikających z prawomocnych wyroków i ugód sądowych oraz ostatecznych decyzji administracyjnych wydanych w związku z nacjonalizacją mienia;
- 5) pokrycie kosztów postępowania sądowego i egzekucyjnego, w tym wynagrodzeń biegłych sądowych za sporządzanie ekspertyz, których koszty w wyroku ponosi pozwany – Skarb Państwa;
- 6) pokrycie kosztów zastępstwa procesowego w sprawach prowadzonych poza granicami kraju;
- 7) pokrycie kosztów wynagrodzeń wypłacanych na podstawie umów cywilnoprawnych w zakresie specjalistycznych opinii i analiz, w ramach realizacji powyższych zadań.

Zasady tworzenia i działania Funduszu uregulowane są w ustawie z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników⁴ (dalej: ustawa o komercjalizacji).

Postępowania administracyjne i sądowe związane z odszkodowaniami za znacjonalizowane mienie prowadzone są przez organy, które wydawały decyzje nacjonalizacyjne (lub następców tych organów). Dysponent Funduszu wypłaca odszkodowania wraz z odsetkami i innymi kosztami na podstawie prawomocnych wyroków i ugód sądowych oraz ostatecznych decyzji administracyjnych, przesyłanych wraz z wnioskiem o wypłatę przez organy prowadzące sprawę (organy reprezentujące Skarb Państwa we właściwym postępowaniu sądowym lub administracyjnym). Także należności z tytułu niezasadnie wypłaconych odszkodowań ze środków Funduszu dochodzone są przez te organy, a wyegzekwowane kwoty wpłacane są na konto Funduszu. Decyzje o przyznaniu odszkodowań lub zadośćuczynień, o których mowa w art. 33 ustawy o reprivatyzacji nieruchomości warszawskich, wydaje Komisja do spraw reprivatyzacji nieruchomości warszawskich (dalej także: Komisja Reprivatyzacyjna). Komisja ta wydaje również decyzje nakładające obowiązek zwrotu równowartości nienależnego świadczenia, m.in. na osobę, na rzecz której wydano decyzję reprivatyzacyjną, oraz decyzje nakładające administracyjną karę pieniężną na osobę, która dopuściła się naruszeń polegających na istotnym lub uporczywym utrudnianiu korzystania z lokalu w nieruchomości warszawskiej, tj. decyzje, o których mowa odpowiednio w art. 31 ust. 1 i art. 31a ustawy o reprivatyzacji nieruchomości warszawskich. Dochodzenie należności Skarbu Państwa z tego tytułu leży w kompetencjach Komisji Reprivatyzacyjnej, pełniącej w postępowaniu egzekucyjnym rolę

² Dz. U. z 2021 r. poz. 1693.

³ Dz. U. z 2021 r. poz. 795.

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 343.

wierzyciela, a wyegzekwowane środki powinny zostać wpłacone na rachunek bankowy Funduszu Reprywatyzacji.

Do 28 marca 2019 r. ustawa o komercjalizacji dopuszczała możliwość wydatkowania środków Funduszu na zakup lub objęcie akcji i udziałów niektórych spółek (spółek publicznych lub spółek kapitałowych, w stosunku do których spółka publiczna jest przedsiębiorcą dominującym). Z dniem 29 marca 2019 r. zmienione zostały przepisy ustawy o komercjalizacji regulujące zasady dokonywania wydatków ze środków Funduszu na nabycie lub objęcie udziałów i akcji w spółkach (m.in. w art. 56 uchylono ust. 4c, dodano art. 69h), w tym poszerzono zakres spółek, w które można zainwestować środki Funduszu, oraz ograniczono możliwość wydatkowania środków Funduszu na ten cel do końca 2020 r. Ustawą o budżecie na rok 2021⁵ przedłużono możliwość wydatkowania środków Funduszu Reprywatyzacji na nabycie lub objęcie udziałów i akcji w spółkach do końca 2021 r., a następnie ustawą z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw⁶ (dalej: ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r.) na rok 2022.

Ustawą z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023⁷ po raz trzeci dokonano zmiany art. 69h ust. 1 ustawy o komercjalizacji, przedłużając o kolejny rok (tj. na rok 2023) okres, w jakim środki Funduszu mogą być przeznaczane na nabywanie lub obejmowanie przez Skarb Państwa, reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów, akcji w spółkach.

W 2022 r. Fundusz Reprywatyzacji otrzymał skarbowe papiery wartościowe, co było głównym źródłem przychodów Funduszu. Łączna wartość nominalna otrzymanych skarbowych papierów wartościowych wyniosła 5064,8 mln zł. Do końca roku Fundusz sprzedał część skarbowych papierów wartościowych o wartości nominalnej 4502,4 mln zł i uzyskał wpływy w wysokości 4097 mln zł, a także przekazał do spółek obligacje o wartości nominalnej 3562,5 mln zł na objęcie przez Skarb Państwa akcji o wartości 3089,2 mln zł. Na koniec 2022 r. wartość nominalna obligacji, którymi dysponował Fundusz, wynosiła 3000 mln zł. Obligacje zostały wycenione w wartości rynkowej na kwotę 2711,1 mln zł.

Przychody Funduszu zrealizowane w 2022 r. wyniosły 4939,9 mln zł, z czego 4622,3 mln zł stanowiły przychody z tytułu nieodpłatnego otrzymania skarbowych papierów wartościowych (93,6% ogółu przychodów), a koszty – 6937 mln zł. Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 4608,9 mln zł, w tym skarbowe papiery wartościowe – 2711,1 mln zł, środki pieniężne – 1392,4 mln zł i należności – 505,7 mln zł.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁸ (dalej: ustawa o NIK).

⁵ Ustawa z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (Dz. U. poz. 2400, ze zm.).

⁶ Dz. U. poz. 1535, ze zm.

⁷ Dz. U. poz. 2666.

⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 623.

2. OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli
ocenia pozytywnie
wykonanie budżetu
państwa w 2022 r.
w części 19 – Budżet,
finanse publiczne
i instytucje finansowe

Najwyższa Izba Kontroli
ocenia pozytywnie
wykonanie planu
finansowego Funduszu
Reprywatyzacji w 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe.

Zaplanowane w części 19 wydatki zostały wykonane w 98,9% planu po zmianach. Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków budżetu państwa w kwocie 233 939,3 tys. zł, tj. 25,6% wydatków Ministerstwa Finansów realizowanych przez dysponenta I i III stopnia i 2,5% wydatków części 19, oraz realizację wydatków budżetu środków europejskich w kwocie 3046,3 tys. zł, tj. 61,2% wydatków kontrolowanej jednostki i 7,3% wydatków części 19. Badaniem prawidłowości udzielania zamówień publicznych objęto trzy postępowania przeprowadzone przez kontrolowaną jednostkę, w ramach których w 2022 r. poniesiono wydatki w łącznej wysokości 2701,8 tys. zł.

Wydatki były ponoszone w granicach ustalonego planu finansowego. Objęte kontrolą wydatki zostały zrealizowane terminowo i na cele służące realizacji zadań jednostki. Z wyjątkiem nieprawidłowości dotyczących wydatków na zakup usług dystrybucji energii elektrycznej oraz zakup czasu antenowego, pozostałe skontrolowane wydatki zostały poniesione prawidłowo i z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁹ (dalej także: ufp). Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości, z uwagi na ich skalę nie miały wpływu na ocenę kontrolowanej działalności. Wskazują jednak na potrzebę wzmocnienia nadzoru w obszarze wydatków.

NIK pozytywnie ocenia zmniejszenie stanu zobowiązań, w tym zobowiązań wymagalnych na koniec 2022 r., odpowiednio o 832,3 mln zł (o 59,6%) oraz 856,2 mln zł (99,5%) w porównaniu do stanu na koniec 2021 r., co wynikało z korzystnych rozstrzygnięć w ramach postępowań arbitrażowych prowadzonych przeciwko Polsce.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie łączne sprawozdania za 2022 r. dysponenta części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe oraz sprawozdania jednostkowe urzędu obsługującego Ministra Finansów. Sprawozdania łączne zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych wynikających ze sprawozdań jednostkowych podległych dysponentów, a sprawozdania jednostkowe centrali Ministerstwa Finansów (dalej także: MF lub Ministerstwo) na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych, w tym z budżetu środków europejskich, sprawozdań w zakresie operacji finansowych, z uwzględnieniem sprawozdań dysponenta III stopnia. Skontrolowane sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe przedstawiona została w załączniku nr 7.2. do niniejszej Informacji.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego Funduszu Reprywatyzacji. Dysponent Funduszu Reprywatyzacji prawidłowo zrealizował przychody i koszty oraz zadania Funduszu. Przychody i koszty Funduszu Reprywatyzacji zostały wykonane zgodnie z planem finansowym. Szczegółowym badaniem objęto przychody w łącznej wysokości 4621,5 mln zł oraz dowody księgowe będące podstawą zapisów w ewidencji księgowej kosztów Funduszu o wartości 6502,7 mln zł. Dysponent Funduszu prawidłowo i terminowo regulował zobowiązania wynikające z prawomocnych wyroków sądowych, ostatecznych i prawomocnych decyzji Komisji Reprywatyzacyjnej oraz zleceń składanych przez Prezesa Rady Ministrów

⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm.

w związku z realizacją umów inwestycyjnych dotyczących objęcia akcji/udziałów ze środków Funduszu oraz umów pożyczek udzielanych ze środków Funduszu. Zarządzanie wolnymi środkami odbywało się w sposób prawidłowy. Stwierdzona nieprawidłowość w zakresie zawyżenia należności z tytułu odsetek za opóźnienie nie skutkowała obniżeniem oceny wykonania planu finansowego Funduszu Reprywatyzacji.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała sporządzone przez dysponenta Funduszu Reprywatyzacji sprawozdania z wykonania planu finansowego za 2022 r. i sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. Zostały one wykonane na podstawie danych wynikających z ksiąg rachunkowych oraz prawidłowo pod względem formalnym i rachunkowym.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania planu finansowego Funduszu Reprywatyzacji przedstawiona została w załączniku nr 7.3. do niniejszej Informacji.

3. UWAGI I WNIOSKI

Prezes Rady Ministrów

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że jakkolwiek koszty i rozchody Funduszu Reprywatyzacji ponoszone są na podstawie obowiązujących przepisów prawa, to od kilku lat w znaczącej większości nie są one związane z celem, do którego Fundusz został pierwotnie powołany, tj. zaspokajaniem roszczeń reprywatyzacyjnych. Decyzje o objęciu lub nabyciu akcji/udziałów oraz udzieleniu pożyczek ze środków Funduszu są podejmowane przez Prezesa Rady Ministrów, a rola dysponenta Funduszu w tym zakresie ograniczona została w zasadzie do opiniowania wniosków i projektów umów oraz realizacji dyspozycji wypłaty środków. Realizacja w latach 2019–2022 ponad 90% wartości wszystkich zadań tego Funduszu wynikała z decyzji Prezesa Rady Ministrów. Udzielone pożyczki i koszty związane z objęciem lub nabyciem akcji w 2019 r. wyniosły 1656,2 mln zł (93,1% wartości zrealizowanych zadań), w 2020 r. – 900 mln zł (92,2%), w 2021 r. – 1967,4 mln zł (97,4%), a w 2022 r. – 7042,9 mln zł (99,4%).

Najwyższa Izba Kontroli już w zeszłorocznej *Informacji o wynikach kontroli Wykonanie budżetu państwa w 2021 r. w części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe oraz wykonanie planu finansowego Funduszu Reprywatyzacji*¹⁰ zwróciła ponadto uwagę, że w 2019 r. utworzono inny państwowy fundusz celowy – Fundusz Inwestycji Kapitałowych, którego środki są *de facto* przeznaczane jedynie na nabywanie lub obejmowanie akcji/udziałów przez Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów, wskazując jednocześnie, iż koszty tego funduszu w 2021 r. były prawie pięciokrotnie niższe niż analogiczne koszty Funduszu Reprywatyzacji. Dysponentem Funduszu Inwestycji Kapitałowych jest Prezes Rady Ministrów.

Najwyższa Izba Kontroli mając na względzie m.in. zasadę przejrzystości finansów publicznych uważa, iż w polskim porządku prawnym nie powinny funkcjonować dwa państwowe fundusze celowe, których środki są przeznaczane na realizację *de facto* tych samych zadań tj. na nabywanie lub obejmowanie akcji/udziałów przez Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów.

Niemniej mając na uwadze, kolejną nowelizację art. 69h ust. 1 ustawy o komercjalizacji skutkującą tym, iż w 2023 r. środki Funduszu Reprywatyzacji mogą być nadal przeznaczane na nabywanie lub obejmowanie przez Skarb Państwa, reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów, akcji/udziałów w spółkach, jak również brzmienie art. 56 ust. 4d¹ ustawy o komercjalizacji¹¹ oraz znaczne kwoty środków Funduszu przeznaczane na udzielanie pożyczek przez Skarb Państwa, reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów, NIK dodatkowo wskazuje na potrzebę zmiany dysponenta tego Funduszu i ustanowienia nim Prezesa Rady Ministrów, a nie jak dotychczas – ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

¹⁰ Nr ewid. 52/2022/P/22/001/KBF; <https://www.nik.gov.pl/plik/id,26038.pdf>

¹¹ Zgodnie z art. 56 ust. 4d¹ ustawy o komercjalizacji środki Funduszu mogą być przeznaczane na udzielanie przez Skarb Państwa, reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów pożyczek na rzecz m.in. spółek z udziałem Skarbu Państwa lub państwowej osoby prawnej, w których ponad połowa akcji albo udziałów należy do Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych.

4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE

4.1. DOCHODY BUDŻETOWE

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r., kontrola dochodów budżetowych w części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Zrealizowane dochody wyniosły 4 058 104 tys. zł i były o 3 726 688,6 tys. zł (o 1124,5%) wyższe od dochodów roku ubiegłego oraz o 3 962 303 tys. zł (o 4136%) wyższe od dochodów zaplanowanych w ustawie budżetowej¹².

Osiągnięcie dochodów znacząco wyższych niż zaplanowanych, a także wykonanych w roku ubiegłym wynikało przede wszystkim z wyższych o 3 683 916,1 tys. zł niż w roku ubiegłym dochodów z tytułu odsetek, w tym w szczególności w rozdziale 75814 Różne rozliczenia finansowe o 3 682 998,6 tys. zł. Dochody te obejmowały głównie odsetki od środków lokowanych w Narodowym Banku Polskim (dalej: NBP) oraz Banku Gospodarstwa Krajowego (dalej: BGK). Na wzrost dochodów z tego tytułu wpływ miało przede wszystkim zwiększenie oprocentowania lokat w 2022 r.

Dochody z tytułu odsetek, podobnie jak w roku ubiegłym, miały największy udział w strukturze dochodów ogółem (3 944 273 tys. zł, tj. 97,2%).

Szczegółowe informacje o dochodach zrealizowanych w części 19 w 2022 r. przedstawiono w załączniku nr 7.4. do niniejszej Informacji.

Zrealizowane w 2022 r. dochody centrali Ministerstwa Finansów stanowiły 99,3% łącznych dochodów części 19 i wyniosły 4 027 676,4 tys. zł. Były o 3 724 524,2 tys. zł (o 1228,6%) wyższe od dochodów wykonanych w 2021 r. i wyższe o 3 953 088,4 tys. zł od dochodów prognozowanych (o 5299,9%).

Najwyższe dochody wynikały z wpływów z tytułu odsetek (3 942 852,6 tys. zł), grzywien i kar od osób prawnych i jednostek organizacyjnych (26 673,3 tys. zł), opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne (22 730,8 tys. zł), opłat i kosztów sądowych (11 890,3 tys. zł) oraz różnych dochodów (13 492,5 tys. zł).

Zwiększeniu w stosunku do dochodów wykonanych w 2021 r. uległy wpływy z tytułu odsetek (o 3 682 904,6 tys. zł, tj. o 1416,8%), grzywien i kar od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych (o 24 147,4 tys. zł, tj. o 956%), opłat za zezwolenia, akredytacje i opłaty ewidencyjne (o 16 595,1 tys. zł, tj. o 270,5%) oraz opłat i kosztów sądowych (o 11 787,9 tys. zł, tj. o 11 509,2%).

Wzrost wpływów z tytułu odsetek w stosunku do roku 2021, jak i wpływów prognozowanych na 2022 r. wynikał głównie ze wzrostu stóp procentowych. Przez większość 2021 r. stopy procentowe były na niskim poziomie, w tym stopa referencyjna wynosiła 0,1% do 6 października 2021 r., a stopa depozytowa 0,0% do 3 listopada 2021 r.

W 2022 r. nastąpił znaczny wzrost wysokości stóp procentowych, w tym stopa referencyjna wzrosła z 1,75% do 6,75%, a stopa depozytowa z 1,25% do 6,25%, w związku z czym wzrosło oprocentowanie środków deponowanych w NBP oraz BGK.

Wzrost dochodów z tytułu grzywien i kar pieniężnych spowodowany był wzrostem wysokości kar nałożonych m.in. przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, których wysokość w momencie sporządzania prognozy dochodów nie jest znana, a wysokość kar uzależniona jest od przesłanek określonych w przepisach prawa. Na wzrost dochodów z tytułu kosztów postępowania sądowego wpłynęło głównie zakończenie międzynarodowego postępowania arbitrażowego, w wyniku którego zrealizowane zostały dochody z tego tytułu. Wzrost dochodów z tytułu udzielonych zezwoleń i koncesji, w stosunku do 2021 r., wynikał z większej liczby wygasających w 2022 r. koncesji na prowadzenie kasyn gry, większej liczby wniosków o zezwolenie na prowadzenie zakładów wzajemnych oraz zwiększonej kwoty bazowej stanowiącej podstawę ustalenia opłat. W 2022 r. udzielono dodatkowo jednej koncesji

¹² Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

na prowadzenie kasyna, która nie została ujęta w planie dochodów. Dochody zostały zrealizowane w wysokości o 5288,8 tys. zł (o 30,3%) wyższej od prognozowanego poziomu dochodów.

Na koniec 2022 r. w części 19 należności z tytułu dochodów budżetowych wyniosły, zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27, 288 158,9 tys. zł i były niższe od należności na koniec 2021 r. o 15 139,8 tys. zł (5%), a zaległości wyniosły 281 155,1 tys. zł i były wyższe od zaległości na koniec ubiegłego roku o 7683,9 tys. zł (o 2,8%).

Na kwotę należności złożyły się głównie należności z tytułu odsetek o wartości 132 671,2 tys. zł (46% ogółu należności) oraz należności z tytułu różnych dochodów w kwocie 101 559,6 tys. zł (35,2%). Największy udział w kwocie zaległości wynikał również z należności z tytułu odsetek (132 157,3 tys. zł, tj. 47% ogółu zaległości) oraz należności z różnych dochodów (101 080,6 tys. zł, tj. 36%).

Należności na 31 grudnia 2022 r., wykazane w sprawozdaniu Rb-27 centrali Ministerstwa Finansów, wyniosły 23 461,1 tys. zł i były niższe o 22 041,2 tys. zł (o 48,4%) od należności na koniec ubiegłego roku. Zaległości na koniec 2022 r. wyniosły 17 769,6 tys. zł i były wyższe o 558,4 tys. zł (o 3,2%) od zaległości na koniec 2021 r.

Należności dotyczyły głównie odsetek (8686,4 tys. zł, tj. 37% wszystkich należności), należności z tytułu najmu i dzierżawy (5609,5 tys. zł; 23,9%), grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i jednostek organizacyjnych (3876,5 tys. zł; 16,5%) oraz kar i odszkodowań z tytułu umów (2240,8 tys. zł, tj. 9,6%).

Na kwotę zaległości składały się należności z tytułu odsetek (8317,7 tys. zł, tj. 46,8% wszystkich zaległości) oraz opłat za najem i dzierżawę składników majątkowych Skarbu Państwa (5557,2 tys. zł; 31,3%).

Największy spadek należności w centrali Ministerstwa Finansów dotyczył należności z tytułu opłat i kosztów sądowych (o 10 642,4 tys. zł; o 97,4%) w związku z wykonaniem dochodów wynikających z zakończenia postępowania arbitrażowego. Zmniejszenie należności z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów (o 6966,6 tys. zł; o 76,8%) oraz odsetek (o 7119,3 tys. zł; o 45,1%) wynikało głównie z zawartej ugody sądowej ze spółką kapitałową.

Jednocześnie wzrosły należności z tytułu grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych o kwotę 2876,1 tys. zł (o 287,5%) w związku z nałożeniem kary w wysokości 2950 tys. zł, na podstawie ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu¹³.

Wniosek pokontrolny dotyczący niezwłocznego ustalania należności i podejmowania kolejnych czynności na podstawie zarządzenia nr 49 w sprawie zasad postępowania w Ministerstwie Finansów przy ustalaniu oraz dochodzeniu należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym, sformułowany w związku z kontrolą wykonania budżetu państwa w 2021 r., został zrealizowany. Jak wyjaśniła Dyrektorka Generalna, podejmowane są kolejne czynności na podstawie zarządzenia nr 49. W Ministerstwie Finansów trwają zaawansowane prace nad projektem nowego zarządzenia w tym zakresie, który obejmuje, oprócz ustalania i dochodzenia należności cywilnoprawnych, również procedurę udzielania ulg w spłacie tych należności.

4.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH

4.2.1. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA

Wydatki budżetu państwa w 2022 r. w części 19 wyniosły 9 175 620,6 tys. zł, co stanowiło 102,2% kwoty planowanej w ustawie budżetowej oraz 98,9% planu po zmianach. W porównaniu do 2021 r. wydatki wzrosły o 361 420,5 tys. zł (4,1%). Na wzrost ten miały wpływ głównie wydatki z tytułu przekazania środków do Krajowego Funduszu Drogowego (135 118,2 tys. zł) jako rekompensaty braku wpływów w związku z obniżeniem wysokości stawek opłaty elektronicznej za przejazd kilometra drogi krajowej lub jej odcinka w okresie od 1 października do 31 grudnia 2021 r. oraz wzrost w porównaniu do roku poprzedniego o 277 132,7 tys. zł wydatków związanych z realizacją programu wieloletniego „Modernizacja Krajowej Administracji Skarbowej w latach 2020–2022” (dalej także: program wieloletni). W 2022 r. nie zrealizowano natomiast wydatków w ramach rządowego programu „Wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji BGK”. W roku 2021 wydatki te wyniosły

¹³ Dz. U. z 2022 r. poz. 593, ze zm.

37 082,7 tys. zł. Ministerstwo zrealizowało w trakcie roku 2022 zapotrzebowanie Banku Gospodarstwa Krajowego na wypłaty z gwarancji w wysokości 25 038,8 tys. zł, ale w wyniku ostatecznego rozrachunku z beneficjentami programu Bank zwrócił do Ministerstwa powyższą kwotę¹⁴.

Wydatki budżetu państwa poniesione na utrzymanie urzędu obsługującego Ministra Finansów stanowiły 7% wydatków części 19 i wyniosły 645 337,7 tys. zł. Wydatki te stanowiły 48% kwoty planowanej w ustawie budżetowej na rok 2022 oraz 94,2% planu po zmianach. W porównaniu do roku poprzedniego wydatki były niższe o 3,9%.

Nadal aktualny pozostaje wniosek NIK sformułowany po wcześniejszych kontrolach wykonania budżetu państwa, dotyczący zaprzestania utrzymywania środków w planie dysponenta części, zamiast ujmowania ich w planach jednostek podległych. W ciągu 2022 r. przekazano z planu wydatków dysponenta części do planu wydatków dysponentów niższego stopnia kwotę 7496,8 tys. zł. Przekazana kwota była niższa niż w roku poprzednim (8241,9 tys. zł). Z wyjaśnień Dyrektor Departamentu Finansów i Księgowości wynika, że Ministerstwo Finansów kontynuuje działania podjęte w latach poprzednich w kierunku ograniczenia zjawiska utrzymywania środków w planie dysponenta części 19 na poziomie Ministerstwa Finansów na rzecz ujmowania ich w docelowych planach podległych jednostek. W roku 2022 na poziomie Ministerstwa Finansów pozostawiono środki w kwocie 7305 tys. zł, których ujęcie w planach poszczególnych jednostek podległych nie było możliwe na etapie planowania, tzn. środki na wydatki o charakterze incydentalnym, trudne do przewidzenia, które były rozdysponowywane w trakcie roku w razie wystąpienia potrzeb w jednostkach podległych – środki te w pełnej wysokości zostały przekazane do planów dysponentów niższego stopnia z przeznaczeniem w szczególności na naprawy, remonty, odtworzenia mienia jednostek, odprawy pośmiertne oraz dodatkowe potrzeby jednostek. Działania te miały na celu efektywne dysponowanie wydatkami części 19, bez zbędnego angażowania Ministra Finansów. W ramach budżetu dysponenta części 19 zaplanowano środki dotyczące Programu Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych (279 tys. zł), które w trakcie roku budżetowego były rozdysponowane do poszczególnych jednostek (niewykorzystana kwota w wysokości 87,2 tys. zł została zablokowana).

Najwyższa Izba Kontroli w dalszym ciągu zwraca uwagę, iż powyższe wydatki powinny być, w miarę możliwości, planowane przez jednostki podległe. Ewentualne niedobory środków w trakcie roku powinny być uzupełniane w sposób przewidziany w ustawie o finansach publicznych, w tym poprzez dokonywanie odpowiednich zmian w planie finansowym jednostek podległych. Środki na zadania jednostek podległych mogą być ujmowane wyłącznie w ich planach finansowych lub w części 83 – Rezerwy celowe, w przypadku gdy na etapie planowania wydatków na dany rok budżetowy dysponent nie jest w stanie określić, które jednostki będą ostatecznie realizowały dane wydatki.

Plan wydatków części 19 zwiększono w trakcie roku z rezerw celowych o kwotę 1 098 283,1 tys. zł. W wyniku wniosków dysponenta części o korektę przyznanych środków Minister Finansów zmniejszył środki z rezerw celowych o 63 895,8 tys. zł. W następstwie powyższych zmian plan wydatków części 19 został ostatecznie zwiększony środkami z rezerw celowych o 1 034 317,3 tys. zł, w tym na realizację programu wieloletniego „Modernizacja Krajowej Administracji Skarbowej w latach 2020–2022” o 554 079,2 tys. zł.

Otrzymane środki z rezerw celowych zostały wykorzystane w kwocie 946 385,1 tys. zł (91,5%). Z wyjaśnień Dyrektor Departamentu Finansów i Księgowości wynika, że niezrealizowanie wydatków było spowodowane głównie niższą niż zakładano wartością najkorzystniejszej oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia, unieważnieniem postępowania o udzielenie zamówienia, a w przypadku środków na wynagrodzenia, w związku z trwającymi procesami rekrutacyjnymi bądź wynikającymi z sytuacji związanych ze świadczeniem pracy.

W wyniku kontroli zwiększenia planu wydatków na 2022 r. części 19 środkami z rezerw celowych stwierdzono, że cała planowana kwota wydatków w ramach programu wieloletniego „Modernizacja Krajowej Administracji Skarbowej w latach 2020–2022”, ustanowionego uchwałą Nr 44/2019 Rady Ministrów z 28 maja 2019 r.¹⁵ została zgłoszona i zaplanowana w ramach części 83 – Rezerwy celowe,

¹⁴ W myśl § 19 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1718) uzyskane przez państwowe jednostki budżetowe zwroty wydatków dokonanych w tym samym roku budżetowym zmniejszają wykonanie planowanych wydatków w tym roku budżetowym.

¹⁵ Komunikat Ministra Finansów z dnia 3 lipca 2019 r. o podjęciu przez Radę Ministrów uchwały w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Modernizacja Krajowej Administracji Skarbowej w latach 2020–2022” (M.P. poz. 669). Komunikat Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 23 kwietnia 2021 r.

poz. 44¹⁶. Wydatki zaplanowano w ramach rezerw celowych, pomimo iż w zatwierdzonym przez Ministra Finansów 17 sierpnia 2021 r. *Szczegółowym planie realizacji priorytetów programu wieloletniego „Modernizacja Krajowej Administracji Skarbowej w latach 2020–2022”* w roku 2022 (dalej: *Szczegółowy plan*) wskazano, że celem jego sporządzenia było m.in. przedstawienie terytorialnego zakresu jego kierunków – podział planowanych na 2022 r. wydatków bieżących i inwestycyjnych w układzie kwot i rodzajów wydatków, które miały być w 2022 r. ujęte w planach finansowych Centrum Informatyki Resortu Finansów oraz jednostek organizacyjnych KAS, tj.: Ministerstwa Finansów, poszczególnych Izb Administracji Skarbowej, Krajowej Szkoły Skarbowości, Krajowej Informacji Skarbowej.

Z wyjaśnień Dyrektor Generalnej Ministerstwa Finansów wynika, że *Szczegółowy plan* realizacji priorytetów programu wieloletniego został zaakceptowany przez Szefa KAS 30 lipca 2021 r., a Minister Finansów zatwierdził go 17 sierpnia 2021 r., to jest już po przekazaniu materiałów planistycznych do dysponenta części 19. Dyrektor Generalna MF wskazała, że na etapie projektu budżetu na rok 2022 zostały już wydane zapewnienia finansowania na rok 2022 w kwocie ok. 166 898 tys. zł, z przeznaczeniem na realizację zadań w ramach ww. programu. Stanowiło to istotną część całej kwoty przeznaczonej na realizację programu. W ustawie o finansach publicznych jednoznacznie określono źródło finansowania zadań objętych zapewnieniami finansowania, którym jest rezerwa celowa. Zgodnie z art. 153 ustawy o finansach publicznych Minister Finansów, na wniosek dysponenta części budżetowej, może udzielić zapewnienia finansowania lub dofinansowania z budżetu państwa w danym roku budżetowym, jeżeli środki na ten cel zostały ujęte w rezerwie celowej. Rozbicie programu pomiędzy rezerwę a część byłoby nieuzasadnione. Zabezpieczenie środków na realizację całego programu w latach 2020–2022 w jednym źródle finansowania, tj. w dedykowanej rezerwie celowej, służy także celom porównawczym. Takie ujęcie kwoty przeznaczonej na realizację programu było także korzystne dla budżetu państwa z punktu widzenia optymalizacji procesu angażowania środków na poszczególne zadania, w szczególności w priorytetach, w ramach których realizowane są zadania inwestycyjne. Konstrukcja programu umożliwia beneficjentowi przesuwanie środków pomiędzy zadaniami a ww. priorytetami, w zależności od uzasadnionych potrzeb, zidentyfikowanych w trakcie realizacji programu, i dzięki temu ma on możliwość optymalnego wykorzystania przyznanego finansowania. W związku z powyższym, decyzja o ujęciu finansowania programu w rezerwie celowej była zasadna, również z uwagi na potencjalne ograniczenie skali zaangażowania środków i możliwość korygowania decyzji zarządczych dotyczących rozwoju infrastruktury KAS.

Najwyższa Izba Kontroli w ramach kontroli planowania i wykorzystania rezerw budżetu państwa i budżetu środków europejskich¹⁷ oraz kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r. i 2021 r. wskazywała na nieujęcie w planie wydatków części 19 na dany rok wydatków wynikających z ww. programu. W związku z tym, Najwyższa Izba Kontroli nie podziela wyjaśnień Dyrektor Generalnej Ministerstwa Finansów, co do braku możliwości dokonania zmian w projekcie planu wydatków części 19 na 2022 r., z uwagi na zaakceptowanie *Szczegółowego planu* realizacji priorytetów ww. programu wieloletniego przez dysponenta części 19, po przekazaniu mu materiałów planistycznych dotyczących realizacji wydatków na 2022 r. Należy podkreślić, że NIK już w trakcie poprzednich kontroli zwracała uwagę na potrzebę ujmowania środków na realizację programu wieloletniego w planie wydatków części 19, a mimo tego w 2022 r. kolejny raz środki na realizację programu wieloletniego zaplanowano w rezerwach celowych zamiast w planach finansowych poszczególnych jednostek resortu finansów. NIK zauważa również, że łączenie wydatków zaplanowanych w części 19 i w rezerwach celowych ma co roku miejsce w przypadku projektów realizowanych w ramach budżetu państwa i budżetu środków europejskich.

Plan dysponenta III stopnia – centrali MF zwiększono w trakcie roku środkami z rezerw celowych w wysokości 24 996 tys. zł, które zostały wykorzystane w 93,2%.

Szczegółowym badaniem objęto zwiększenia planu wydatków centrali MF środkami z rezerw celowych na kwotę 3274,2 tys. zł, co stanowiło 13,1% kwoty zwiększeń planu kontrolowanej jednostki. Ustalono, że po otrzymaniu decyzji o zwiększeniu planu dysponent dokonywał zmian planu wydatków dysponenta III stopnia centrali MF. W ramach badanej próby, z otrzymanych środków, zrealizowano wydatki w wysokości 2060,1 tys. zł zgodnie z przeznaczeniem. Niezrealizowanie całej kwoty wydatków spowodowane było, jak wyjaśniła Dyrektor Departamentu Finansów i Księgowości, prowadzonym procesem rekrutacyjnym nowych pracowników, niższą niż zakładano ceną najkorzystniejszej oferty

o podjęciu przez Radę Ministrów uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Modernizacja Krajowej Administracji Skarbowej w latach 2020–2022” (M.P. poz. 439).

¹⁶ Poz. 44 – Dofinansowanie realizacji niektórych zadań kontynuowanych, w tym środki na odbudowę dochodów budżetu państwa i zadania związane z poprawą finansów publicznych.

¹⁷ Wystąpienie pokontrolne nr KBF.410.005.01.2020 z 23 grudnia 2020 r.

w zrealizowanym zamówieniu i niewypłaceniem wynagrodzenia wykonawcy w związku z nienależytą realizacją umowy. Minister Finansów, na wniosek dysponenta części 19, skorygował decyzje zwiększające plan wydatków dysponenta III stopnia – centrali MF, pomniejszając przyznane pierwotnie środki rezerw celowych o 484,3 tys. zł. Ponadto dysponent części 19 wydał decyzje blokujące niewykorzystane środki w wysokości 548,8 tys. zł.

Dysponent części 19 dokonał blokady planowanych wydatków budżetu państwa na rok 2022 na łączną kwotę 775 930 tys. zł (169 decyzji). Kwota zablokowanych środków była o 709,2% wyższa niż w roku poprzednim (95 884 tys. zł). Wzrost ten był spowodowany głównie zablokowaniem niezrealizowanych wydatków w ramach rządowego programu „Wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji BGK” w wysokości 666 796,2 tys. zł. Nie blokowano środków w związku ze stwierdzoną niegospodarnością w jednostkach podległych, tj. na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansach publicznych. Z powyższych decyzji 105 dotyczyło niewykorzystanych środków otrzymanych z rezerw celowych na kwotę 77 346,8 tys. zł. Decyzje o blokadzie planowanych wydatków podejmowano w znacznej większości dopiero w grudniu 2022 r., kiedy wydano 156 decyzji na kwotę 107 351 tys. zł.

Z wyjaśnień Dyrektor Departamentu Finansów i Księgowości wynika, że decyzje o blokadzie planowanych wydatków w 2022 r. były spowodowane również oszczędnościami pojawiającymi się w trakcie roku, a także nagłymi okolicznościami oraz innymi zdarzeniami trudnymi do przewidzenia na etapie planowania lub w trakcie wykonywania budżetu. Blokady wydatków wynikały z niewykorzystania środków zaplanowanych w 2022 r., głównie na skutek trudnej sytuacji wykonawców lub brakiem możliwości wykonania przez nich usług zgodnie z przyjętym harmonogramem; problemów z dostępnością na rynku komponentów, części do produkcji urządzeń oraz materiałów budowlanych; braku możliwości wyboru wykonawcy usług w przetargach. Powyższe problemy były przede wszystkim skutkiem zmieniającej się sytuacji polityczno-gospodarczej w 2022 r., spowodowanej trwającym do maja 2022 r. stanem epidemii oraz rozpoczęciem w lutym 2022 r. inwazji Rosji na Ukrainę. Podjęcie decyzji w sprawie blokad wydatków nie miało wpływu na ograniczenie i realizację istotnych zadań resortu finansów.

Do szczegółowego badania wybrano 13 decyzji o blokowaniu planowanych wydatków na łączną kwotę 710 559,6 tys. zł (91,6% zablokowanych wydatków przez dysponenta części 19). W wyniku badania stwierdzono, że decyzje o dokonaniu blokad dysponent części podjął najpóźniej do sześciu dni od otrzymania informacji o możliwości dokonania blokady.

Minister Finansów, działając na podstawie przepisów ustawy o COVID-19¹⁸, dokonał 22 grudnia 2022 r. zmniejszenia planu wydatków części 19 o kwotę wydatków zablokowanych na podstawie art. 177 ust. 1 ufp w wysokości 736 683,5 tys. zł. Środki te przeniesiono do rezerwy celowej poz. 80 pn. „Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19”. Z ustaleń kontroli wynika, że powyższe zmniejszenie zablokowanych wydatków nie miało negatywnego wpływu na realizację zadań dysponenta części 19 i jednostek podległych.

Prezes Rady Ministrów w 2022 r. nie polecił dysponentowi części 19 dokonania dodatkowej wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19.

Wydatki na wypłatę dotacji i subwencji w części 19 w 2022 r. wyniosły 291 882,4 tys. zł (3,2% udziału w wydatkach ogółem), w tym:

- na subwencje dla partii politycznych i komitetów wyborczych – 70 414,8 tys. zł,
- na dotację podmiotową dla Aplikacji Krytycznych Sp. z o.o. – 58 809,4 tys. zł,
- na dotację celową dla Krajowej Szkoły Administracji Publicznej – 216,6 tys. zł,
- na dotację celową dla Instytutu Łączności – Państwowego Instytutu Badawczego – 2326,3 tys. zł,
- na dotacje przedmiotowe do posiłków sprzedawanych w barach mlecznych – 24 997 tys. zł,
- sfinansowanie wpłaty do Krajowego Funduszu Drogowego – 135 118,2 tys. zł.

¹⁸ Na podstawie art. 15zi pkt 6 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm.), w związku z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, ze zm.), Prezes Rady Ministrów pismem z 19 grudnia 2022 r. polecił Ministrowi Finansów utworzenie nowej rezerwy celowej z przeznaczeniem na dokonanie wpłaty do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 i przeniesienie do tej rezerwy kwot wydatków zablokowanych na podstawie art. 177 ust. 1 ustawy o finansach publicznych. W części 83 Rezerwy celowe została utworzona nowa rezerwa celowa poz. 80 pn. „Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19”, na realizację niezbędnych wydatków związanych z przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.

Wydatki te stanowiły 180,5% środków zaplanowanych w ustawie budżetowej i były niższe o 0,4% od planu po zmianach. W porównaniu do 2021 r. wydatki te wzrosły o 109,2%, tj. o 152 341,5 tys. zł. Głównym powodem wzrostu faktycznie zrealizowanych wydatków w porównaniu do ustawy budżetowej na rok 2022 i wydatków zrealizowanych w 2021 r. było przekazanie środków do Krajowego Funduszu Drogowego.

Szczegółowym badaniem, pod kątem prawidłowości udzielania dotacji oraz sprawowanego przez dysponenta części nadzoru i kontroli nad ich wykorzystaniem, objęto trzy dotacje oraz przekazanie przez Ministra Finansów środków na sfinansowanie wpłaty do Krajowego Funduszu Drogowego o łącznej wartości 196 470,5 tys. zł (67,3% zrealizowanych wydatków na dotacje i subwencje w części 19).

Środki przeznaczone na dotację celową dla Instytutu Łączności – Państwowego Instytutu Badawczego (2371,4 tys. zł) na przyjmowanie, przetwarzanie i analizę danych dotyczących przewozów towarów gromadzonych w rejestrze zgłoszeń, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o systemie monitorowania drogowego i kolejowego przewozu towarów oraz obrotu paliwami opałowymi¹⁹, zostały wykonane zgodnie z planem. Umowa dotacji spełniała warunki określone w art. 150 ufp, a rozliczenie rzeczowo-finansowe zostało zatwierdzone w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp. Przekazanie dotacji nastąpiło w dwóch transzach, w ustalonych w § 2 ust. 2 umowy wysokościach i terminach, przy czym druga transza dotacji w wysokości 790,5 tys. zł została zrealizowana 31 października 2022 r. po przyjęciu przez Ministerstwo Finansów sprawozdania częściowego rzeczowo-finansowego za miesiące styczeń-sierpień 2022 r.

Niewykorzystane środki dotacji w wysokości 45,1 tys. zł zostały zwrócone na rachunek Ministerstwa Finansów.

Badaniem objęto również dotację celową dla Krajowej Szkoły Administracji Publicznej (dalej także: KSAP) na zadanie polegające na organizacji (przygotowaniu) i przeprowadzeniu działań rozwojowych w postaci szkolenia dla kadry zarządzającej w Ministerstwie Finansów (dyrektorów, zastępców dyrektorów, naczelników i innych osób kierujących zespołami). Umowa dotacji na kwotę 216,6 tys. zł spełniała warunki określone w art. 150 ustawy o finansach publicznych. Kwota otrzymanej dotacji została wykorzystana w całości (100% planowanej kwoty). Stwierdzono, że złożone przez KSAP 30 sierpnia 2022 r.²⁰ sprawozdanie z rozliczenia dotacji zostało zatwierdzone przez Dyrektora Biura Dyrektora Generalnego 30 września 2022 r., tj. jeden dzień po terminie. Powyższe działanie stanowiło naruszenie art. 152 ust. 2 ufp, który stanowi, iż zatwierdzenie przez dysponenta części budżetowej rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym, przedstawionego przez obowiązującą do tego jednostkę, powinno nastąpić w terminie 30 dni od dnia jego przedstawienia. Przekroczenie terminu wynikało z konieczności składania przez KSAP korekt sprawozdania w związku z uwagami Ministerstwa Finansów z 19 oraz 28 września 2022 r. Skorygowane sprawozdanie w wersji papierowej wpłynęło do Ministerstwa Finansów 29 września 2022 r., natomiast wersja elektroniczna została przesłana 30 września 2022 r. W związku z tym nie było możliwości zatwierdzenia sprawozdania 29 września 2022 r., ponieważ w tym dniu dysponowano jedynie wersją papierową sprawozdania, podczas gdy zgodnie z § 6 pkt 3 umowy dotacyjnej sprawozdanie należało dostarczyć również drogą elektroniczną. Zdaniem NIK, mimo że przekroczenie terminu przewidzianego na zatwierdzenie przez Ministerstwo Finansów rozliczenia dotacji wyniosło jedynie jeden dzień, to z uwagi na fakt, że dotacje są środkami z budżetu państwa podlegającymi szczególnym zasadom rozliczenia (art. 126 ufp), należało w taki sposób zorganizować ten proces, aby można było dochować terminu przewidzianego ustawowo.

W odniesieniu do dotacji podmiotowej dla spółki Aplikacje Krytyczne Sp. z o.o. (dalej: Spółka), środki w wysokości 59 785,3 tys. zł²¹ były przekazywane w 11 transzach, zgodnie z wnioskiem złożonym przez

¹⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 104.

²⁰ Pierwsza korekta sprawozdania wpłynęła do Ministerstwa Finansów 26 września 2022 r. zarówno w wersji papierowej, jak i elektronicznej, natomiast druga korekta w wersji papierowej – 29 września 2022 r., a w wersji elektronicznej – 30 września 2022 r.

²¹ Spółka w październiku 2022 r. zwróciła się z prośbą do Ministra Finansów o zmniejszenie wysokości dotacji podmiotowej na dofinansowanie działalności bieżącej z 68 224 tys. zł do 59 785,3 tys. zł w związku ze zmniejszeniem planowanych kwot przeznaczonych m.in. na: wynagrodzenia (oszczędności powstałe w wyniku wolniejszego tempa zatrudnienia i po niższych stawkach niż zakładano, wakacji, zasiłków macierzyńskich i chorobowych), koszty ubezpieczeń społecznych i Pracowniczych Planów Kapitałowych będących konsekwencją niższych kosztów wynagrodzeń; planowane zakupy i świadczone usługi w wyniku uzyskania niższych niż

Spółkę o przyznanie dotacji podmiotowej, w ustalonych wysokościach i terminach. Niewykorzystane środki dotacji w wysokości 976 tys. zł zostały zwrócone na rachunek Ministerstwa Finansów.

Art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 2016 r. o szczególnych zasadach wykonywania niektórych zadań dotyczących informatyzacji w zakresie działów administracji rządowej budżet i finanse publiczne²² (dalej: ustawa) stanowi, że Spółka nie może prowadzić działalności niezwiązanej z wykonywaniem zadań spółki, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy, co oznacza, że świadczy usługi wyłącznie na rzecz Skarbu Państwa, reprezentowanego przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych, w oparciu o umowę o świadczenie usług nr AP12.0710.1.2016 z 15 września 2016 r., o której mowa w art. 9 ustawy. Ze względu na zakres kontroli budżetowej umowa ta nie była przedmiotem szczegółowych badań kontrolnych.

Rozliczenie dotacji wypłaconych Spółce podlegało badaniu biegłego rewidenta, który nie zgłosił uwag, co do poprawności kwalifikacji kosztów sfinansowanych ze środków dotacji, oraz nie stwierdził naruszenia przepisów dotyczących wykorzystania środków finansowych z dotacji w 2022 r.

Ponadto Minister Finansów przekazał kwotę 135 118,2 tys. zł na sfinansowanie wpłaty do Krajowego Funduszu Drogowego (dalej: KFD) jako rekompensaty braku wpływów w związku z obniżeniem wysokości stawek opłaty elektronicznej za przejazd kilometra drogi krajowej lub jej odcinka w okresie od 1 października 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.²³

W związku z wprowadzeniem od 1 października 2021 r. poboru opłaty elektronicznej dokonywanego przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej (dalej: Szef KAS) wyłącznie za pomocą Systemu Poboru Opłaty Elektronicznej KAS (e-TOLL), na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 września 2021 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie dróg krajowych lub ich odcinków, na których pobiera się opłatę elektroniczną, oraz wysokości stawek opłaty elektronicznej²⁴, w okresie od 1 października 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. wysokość stawek opłaty elektronicznej za przejazd kilometra drogi krajowej lub jej odcinka klasy, o której mowa w § 3 pkt 1 i 2 nowelizowanego rozporządzenia²⁵, wyniosła 70% wysokości stawek określonych w nowelizowanym rozporządzeniu. W uzasadnieniu do projektu ww. rozporządzenia²⁶ wskazano m.in. iż *wprowadzenie zryczałtowanej opłaty w wysokości 70% stawki przez okres od 1 października 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. jest formą udziału Państwa w partycypacji kosztów poniesionych na wyposażenie pojazdów w urządzenia służące do elektronicznego naliczenia opłaty za przejazd i wychodzi naprzeciw oczekiwaniom rynku, w tym przewoźników, którzy są zobowiązani do wyposażenia pojazdów w OBU, ZSL albo urządzenie mobilne. W Ocenie Skutków Regulacji (OSR) ww. projektu rozporządzenia wskazano ponadto, iż różnica w dochodach KFD wynikająca z projektowanego rozporządzenia (różnica w wysokości 30%), zostanie pokryta z budżetu państwa.*

Zastępca Dyrektora Departamentu Finansów i Księgowości poinformowała, że z uwagi na terminy wynikające z procedury opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2022, przewidzianej w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej²⁷, nie było możliwe zaplanowanie powyższych środków w planie rzeczowo-finansowym Ministerstwa Finansów. Na etapie planowania budżetu na rok 2022 nie weszły również w życie przepisy umożliwiające ujęcie w części budżetowej szczegółowego podziału wydatków na sfinansowanie wpłaty do KFD.

planowano cen w efekcie przeprowadzonych postępowań. Minister Finansów wyraził zgodę na zmniejszenie kwoty dotacji zgodnie z wnioskiem Spółki oraz zmianę harmonogramu transz dotacji z 12 na 11. Łączna kwota 11 transz dotacji wypłaconych Spółce ostatecznie wyniosła 59 785,3 tys. zł.

²² Dz. U. z 2021 r. poz. 186.

²³ Środki pochodziły z rezerwy celowej (część 83) poz. 56 – Rezerwa na zmiany systemowe i niektóre zmiany organizacyjne, w tym nowe zadania.

²⁴ Dz. U. poz. 1780.

²⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 marca 2011 r. w sprawie dróg krajowych lub ich odcinków, na których pobiera się opłatę elektroniczną, oraz wysokości stawek opłaty elektronicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2539), wydane na podstawie art. 13ha ust. 6 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 645).

²⁶ Projekt rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie dróg krajowych lub ich odcinków, na których pobiera się opłatę elektroniczną, oraz wysokości stawek opłaty elektronicznej (nr z wykazu: RD421) <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12351550>.

²⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 740. Rozporządzenie utraciło moc z dniem 6 kwietnia 2022 r.

W myśl art. 53 ustawy o budżecie²⁸ w roku 2022 źródłem przychodu KFD jest również wpłata z budżetu państwa przekazana przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych w kwocie stanowiącej równowartość różnicy wpływów do KFD wynikającej z różnicy pomiędzy wysokością stawek opłaty, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy o drogach publicznych, obowiązującą do dnia 30 września 2021 r. a wysokością stawek tej opłaty obowiązującą od dnia 1 października 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r., jednak nie większej niż 138 500 tys. zł. Przepis ten został sformułowany w ustawie o budżecie na etapie prac legislacyjnych w Sejmie. Zgodnie z art. 13ha ust. 1 ustawy o drogach publicznych opłata, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 3 tej ustawy, zwana „opłatą elektroniczną”, jest pobierana za przejazd po drogach krajowych lub ich odcinkach, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 13ha ust. 6 ustawy o drogach publicznych. Wydatki budżetu państwa na realizację przewidzianej w ustawie o budżecie wpłaty do KFD jako rekompensaty obniżenia wysokości stawek opłaty elektronicznej za przejazd zostały ujęte w rezerwie celowej (część 83) poz. 56 – Rezerwa na zmiany systemowe i niektóre zmiany organizacyjne, w tym nowe zadania na etapie prac parlamentarnych. W styczniu 2022 r. Minister Infrastruktury zwrócił się do Ministra Finansów z prośbą o uruchomienie ww. wpłaty ze środków budżetu państwa do KFD w wysokości stanowiącej równowartość różnicy wpływów do KFD wynikającej z różnicy pomiędzy wysokością stawek opłaty, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy o drogach publicznych. Minister Finansów w odpowiedzi na prośbę Ministra Infrastruktury poinformował, że zasilenie KFD w przedmiotowym zakresie nastąpi nie później niż do końca marca 2022 r. Ministerstwo Finansów 8 kwietnia 2022 r.²⁹ przekazało do KFD środki w wysokości 135 118,2 tys. zł.

Minister Finansów dopełnił obowiązków informacyjnych, sformułowanych w art. 122 ust. 4 ustawy o finansach publicznych, tj. podał do publicznej wiadomości, w drodze obwieszczenia, wykaz jednostek, którym przyznano dotacje celowe i podmiotowe wraz z kwotami dotacji przyznanych poszczególnym jednostkom w 2021 r.³⁰ oraz w 2022 r.³¹

Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych w części 19 w 2022 r. wyniosły 63 067,5 tys. zł (0,7% udziału w wydatkach ogółem) i były niższe w porównaniu do planu z ustawy budżetowej o 4,8%, a do planu po zmianach o 2,9%. Wydatki na realizację świadczeń wzrosły o 2,3%, tj. 1442,8 tys. zł w porównaniu do wykonanych w 2021 r. Dotyczyły one przede wszystkim wydatków osobowych niezaliczanych do uposażeń wypłaconych żołnierzom i funkcjonariuszom (49,5%) oraz wydatków osobowych niezaliczanych do wynagrodzeń (47,5%).

Wydatki majątkowe w części 19 w 2022 r. wyniosły 432 862,7 tys. zł i stanowiły 4,7% ogółu wydatków. Wydatki te w porównaniu do ustawy budżetowej były wyższe o 170,8%, zaś do planu po zmianach były niższe o 5,6%. W porównaniu do 2021 r. wydatki te wzrosły o 4,6%. Główną przyczyną zwiększenia planu wydatków majątkowych w porównaniu do kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej było ich zwiększenie środkami z rezerw celowych na realizację programu wieloletniego „Modernizacja Krajowej Administracji Skarbowej w latach 2020–2022”.

W planie finansowym części 19 na realizację wydatków majątkowych w 2022 r. zaplanowano 159 847 tys. zł (w tym na współfinansowanie zadań i zakupów finansowanych z budżetu środków europejskich – 2607 tys. zł). Środki te miały być wykorzystane na 39 zadań i na zakupy inwestycyjne. Do największych planowanych inwestycji należały:

- zakupy oprogramowania i sprzętu na rzecz Centrum Informatyki Resortu Finansów (plan na 2022 r. przewidywał wydatki w wysokości 48 493 tys. zł);
- budowa siedziby dla Izby Administracji Skarbowej w Opolu i Drugiego Urzędu Skarbowego w Opolu (kwota 35 094 tys. zł planowana na 2022 r.);
- przebudowa przez Izbę Administracji Skarbowej w Łodzi nieodpłatnie pozyskanej nieruchomości zabudowanej, położonej w Łodzi (plan na 2022 r. w kwocie 4195 tys. zł);
- kompleksowa modernizacja piwnicy i V piętra budynku Izby Administracji Skarbowej w Szczecinie (wydatki planowane w wysokości 4088 tys. zł);

²⁸ Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. poz. 2445, ze zm.).

²⁹ Środki z rezerwy poz. 56, na wniosek Ministra Finansów były przenoszone do części 19 budżetu państwa, a następnie przekazywane, z rachunku wydatków dysponenta części 19 z paragrafu 2970 do KFD.

³⁰ Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie wykazu jednostek, którym w 2021 r. przyznano dotacje podmiotowe i celowe oraz kwot tych dotacji (Dz. Urz. Min. Fin. poz. 58).

³¹ Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 13 marca 2023 r. w sprawie wykazu jednostek, którym w 2022 r. przyznano dotacje podmiotowe i celowe oraz kwot tych dotacji (Dz. Urz. Min. Fin. poz. 25).

- wykonanie instalacji wentylacji mechanicznej i klimatyzacji w gmachu Ministerstwa Finansów (wydatki planowane w wysokości 3539 tys. zł);
- przebudowa budynków przy ul. Ciołka i Astronomów w Warszawie (planowana kwota w wysokości 2809 tys. zł);
- przebudowa instalacji i urzędzeń przeciwpożarowych w budynku administracyjnym Podlaskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Białymstoku (planowane wydatki w wysokości 2211 tys. zł);
- dostosowanie budynku Urzędu Skarbowego w Myślenicach do obecnie obowiązujących przepisów przeciwpożarowych (kwota planowanych wydatków – 2007 tys. zł).

Plan finansowy centrali Ministerstwa Finansów zakładał wydatki i zakupy inwestycyjne na kwotę 10 877 tys. zł (w tym na współfinansowanie zadań i zakupów finansowanych z budżetu środków europejskich – 602 tys. zł). Środki te miały być wykorzystane na pięć zadań i sześć zakupów inwestycyjnych. W trakcie roku zrezygnowano z realizacji trzech zadań i czterech planowanych pierwotnie zakupów inwestycyjnych na łączną kwotę 4528 tys. zł, a do realizacji wprowadzono siedem nowych zadań i 11 zakupów inwestycyjnych na łączną kwotę 5154,8 tys. zł.

Głównymi powodami rezygnacji z zadań w ramach wydatków majątkowych było wpisanie przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wewnętrznej części gmachu Ministerstwa do rejestru zabytków nieruchomości województwa mazowieckiego, co spowodowało konieczność dokonania zmian w planowanym dostosowaniu gmachu do wymagań przeciwpożarowych oraz modernizacji węzłów cieplnych wraz z modernizacją centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, wzrost cen materiałów budowlanych, opóźnienia w ich dostawach, wydłużone terminy realizacji robót w związku z niedoborami kadrowymi w branży budowlanej.

Zmiany w planie wynikające z rezygnacji z zadań, zmniejszeń planu, wprowadzenia nowych zadań i zakupów inwestycyjnych oraz zwiększeń planu wydatków majątkowych spowodowały, że plan wydatków centrali MF po zmianach obejmował realizację dziewięciu zadań i 13 zakupów inwestycyjnych na łączną kwotę 10 767,8 tys. zł.

Do największych planowanych inwestycji należały:

- wykonanie dokumentacji projektowej i termomodernizacji gmachu Ministerstwa Finansów oraz wykonanie instalacji wentylacji mechanicznej i klimatyzacji w gmachu Ministerstwa Finansów – na obie inwestycje zaplanowano kwotę 6949 tys. zł, która została zmniejszona do 5087,9 tys. zł. W wyniku nienależytego wykonania instalacji wentylacji mechanicznej i klimatyzacji, zamawiający wezwał wykonawcę do usunięcia nieprawidłowości przed dokonaniem płatności przez zamawiającego. W związku z powyższym, pierwsza z inwestycji do końca 2022 r. została zrealizowana częściowo, a Ministerstwo z tego tytułu poniosło wydatki w wysokości 429,6 tys. zł, natomiast druga nie została zrealizowana do końca roku;
- zakupy specjalistycznego wyposażenia technicznego w ramach programu Hercules III (2014–2020) – zadanie wprowadzone do planu w trakcie roku budżetowego, środki na ten cel zostały pozyskane z rezerwy celowej w wysokości 1293,6 tys. zł i wydatkowane w pełnej wysokości;
- podniesienie poziomu bezpieczeństwa wymiany informacji Kierownictwa Ministerstwa – zadanie to nie było planowane na etapie ustawy budżetowej, w planie po zmianach przewidziano kwotę 900 tys. zł, która została zrealizowana w wysokości 767,7 tys. zł, tj. 85,3% planu po zmianach.

Z ustaleń kontroli wynika, że z ostatecznie zaplanowanych dziewięciu zadań i 13 zakupów inwestycyjnych w pełnym zakresie zrealizowano siedem zadań i wszystkie zakupy inwestycyjne. W przypadku dwóch zadań stwierdzono nienależyte wykonanie ich przez wykonawcę i konieczność usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, co skutkowało w przypadku obu zadań niewypłaceniem wynagrodzenia do końca 2022 r.

W efekcie poniesionych wydatków majątkowych m.in.:

- wykonano elektroniczne systemy bezpieczeństwa oraz zamontowano certyfikowane kraty okienne otwierane i wewnętrzne zabezpieczające otwory okienne oraz zamontowano drzwi antywłamaniowe w części pomieszczeń gmachu Ministerstwa Finansów;
- wykonano obszar wydzielony – strefę ochronną przeznaczoną dla Biura Inspekcji Wewnętrznej w gmachu Ministerstwa Finansów;
- wykonano sieć LAN na potrzeby Generalnego Inspektora Informacji Finansowej oraz dostosowano sieć LAN, instalacje elektryczne i teletechniczne na potrzeby pomieszczenia biurowego typu *open-space*;
- zakupiono sprzęt zabezpieczający komunikację i wymianę informacji Kierownictwa Ministerstwa; wyposażenie stanowisk do analizy kryminalnej; sprzęt specjalistyczny dla funkcjonariuszy Departamentu Zwalczania Przemocności Ekonomicznej w celu realizacji zadań służbowych,

dwa pojazdy elektryczne; system audio-wideo i sterowania do sali kolegialnej; urządzenie drukujące na potrzeby poligrafii Ministerstwa; specjalistyczne szafy metalowe na rzecz Biura Inspekcji Wewnętrznej.

W związku z licznymi zmianami w planie wydatków majątkowych centrali Ministerstwa Finansów zarówno w zakresie przedmiotowym, jak i kwotowym Najwyższa Izba Kontroli, podobnie jak po kontroli wykonania budżetu w 2018 r. i 2019 r., wskazuje na potrzebę kontynuowania działań w celu wypracowania skuteczniejszego systemu weryfikacji zadań na etapie planowania pod względem potrzeb i możliwości ich realizacji.

W strukturze wydatków budżetu państwa w części 19 według grup ekonomicznych największy udział miały wydatki bieżące jednostek budżetowych – 91,4%, które w 2022 r. wyniosły 8 387 808,1 tys. zł. Wydatki te były o 2,4% i 0,8% niższe odpowiednio od kwoty planowanej w ustawie budżetowej i planie po zmianach. W porównaniu do 2021 r. wzrosły one o 2,3%, tj. o 188 722,2 tys. zł. Wzrost ten spowodowany był głównie zwiększeniem wydatków bieżących związanych z realizacją programu wieloletniego „Modernizacja Krajowej Administracji Skarbowej w latach 2020–2022” o 219 708,5 tys. zł.

Wydatki na wynagrodzenia w części 19 budżetu państwa³² w 2022 r. wyniosły 6 264 953,3 tys. zł i były wyższe o 489 210,7 tys. zł (o 8,5%) niż w 2021 r. Zrealizowane wydatki były o 152 204 tys. zł, tj. o 2,5%, wyższe niż plan po zmianach. Spowodowane to było wypłaceniem w 2022 r. pracownikom państwowej sfery budżetowej, o których mowa w art. 5 pkt 1 lit. a i d oraz pkt 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw³³, z wyłączeniem osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, wynagrodzeń w postaci specjalnych dodatków motywacyjnych w wysokości 158 935,4 tys. zł ze środków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2021³⁴.

Wzrost wydatków wynikał ze zwiększenia planu wydatków na wynagrodzenia pracowników i uposażenia funkcjonariuszy środkami z rezerw celowych części 83 budżetu państwa w wysokości 238 183,8 tys. zł, w tym z przeznaczeniem na realizację zadania *Wzrost konkurencyjności i motywacyjności zatrudnienia w jednostkach KAS* w ramach programu wieloletniego; wypłatę wynagrodzeń prowizyjnych dla pracowników izb administracji skarbowej i urzędów skarbowych; sfinansowanie wynagrodzeń dla pracowników Centrum Informatyki Resortu Finansów, utrzymujących kluczowe dla resortu finansów systemy informatyczne, które wspierają odbudowę dochodów budżetu państwa.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 8498,9 zł i wzrosło w porównaniu do roku 2021 o 7,4% (o 587,4 zł). Wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wystąpił we wszystkich grupach zatrudnienia. Największy wzrost dotyczył grupy osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe i wyniósł 56,5%. Z oświadczenia Zastępcy Dyrektora Biura Dyrektora Generalnego w sprawie wzrostu wynagrodzeń w tej grupie osób wynika, że poza zwiększeniem miesięcznego wynagrodzenia tej grupy na podstawie rozporządzenia Prezydenta RP dotyczącego szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, wzrost ten był spowodowany wypłatami w tytułu nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych i ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w łącznej wysokości 216,8 tys. zł oraz wybraniem przez Sekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów od 1 września 2021 r. możliwości pobierania wynagrodzenia jak dla Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, w wyniku powołania go na to stanowisko od 18 stycznia 2021 r.³⁵

³² Według sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

³³ Dz. U. z 2022 r. poz. 1533, ze zm.

³⁴ W myśl art. 20a ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. środki z dodatkowego funduszu motywacyjnego, o którym mowa w art. 46a ust. 1 ustawy o budżecie na rok 2021, które nie będą wydatkowane przez dysponentów części budżetowych w pełnej wysokości w 2021 r., stanowią wydatki budżetu państwa, do których nie stosuje się przepisu art. 181 ust. 1 ufp, i mogą być wydatkowane na specjalne dodatki motywacyjne do dnia 30 listopada 2022 r.

³⁵ Zgodnie z art. 11f i art. 11g ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej: uoppoift), w związku z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 624). W myśl art. 11g ust. 1 zd. 1 uoppoift Generalny Inspektor Informacji Finansowej (GIIF) może być sekretarzem stanu albo podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym Ministra Finansów. Zgodnie zaś z art. 4 ust. 2 ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe osobie zajmującej kierownicze stanowisko państwowe, która pełni również inną funkcję, przysługuje jedno, wybrane przez nią wynagrodzenie przewidziane w przepisach niniejszej ustawy bądź w odrębnych przepisach. Przepisy art. 11a–11g uoppoift zostały dodane na mocy ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r., która w art. 25 stanowi, iż osoba zajmująca stanowisko GIIF w dniu wejścia w życie tej ustawy (tj. 21 sierpnia 2021 r.), z tym dniem rozpoczyna sześcioletnią kadencję GIIF.

W pozostałych grupach wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wyniósł: 19,1% w grupie osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń; 12,3% w grupie żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy; 7,8% w grupie członków korpusu służby cywilnej oraz 2,9% w grupie funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej.

Przeciętne zatrudnienie w części 19 w 2022 r. wyniosło 61 429 osób i w porównaniu do 2021 r. zwiększyło się o 592 osoby, tj. o 1%. Największy wzrost zatrudnienia wystąpił w izbach administracji skarbowej wraz z podległymi urzędami skarbowymi i urzędami celno-skarbowymi o 471 osób, tj. o 0,9%, i w Ministerstwie Finansów o 89 osób, tj. o 3,3%. Wzrost zatrudnienia w Ministerstwie Finansów spowodowany był przeniesieniem pracowników z Izby Administracji Skarbowej do realizacji zadań wymagających specyficznej wiedzy merytorycznej, potrzebą wzmocnienia kadrowego realizacji zadań kontynuowanych oraz nałożeniem na Ministra Finansów nowych zadań, m.in.: prowadzenia centralnego rejestru umów jednostek sektora finansów publicznych, realizacji zadania *Implementacja zmian w przepisach prawa polskiego i prawie Unii Europejskiej*.

Zwiększenie zatrudnienia wystąpiło również w jednostkach Krajowej Informacji Skarbowej o 18 osób (1,7%), Krajowej Szkole Skarbowości o dziewięć osób (4,9%) i Instytucie Finansów o osiem osób (133,3%).

Zwiększenie przeciętnego zatrudnienia wystąpiło wśród funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej o 4,2% (438 osób), członków korpusu służby cywilnej o 0,3% (143 osoby), pracowników nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń o 0,4% (11 osób) i wśród osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe o jedną osobę (20%).

Z wyjaśnień Dyrektor Departamentu Finansów i Księgowości wynika, że wzrost zatrudnienia w przypadku funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej był spowodowany m.in. przekształceniem etatów dla członków korpusu służby cywilnej (270 etatów) na etaty dla funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej oraz obsadzeniem wakujących stanowisk dla członków korpusu służby cywilnej (81 etatów) i funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej (257 etatów).

W Ministerstwie Finansów w 2022 r. realizowano cztery umowy zlecenia (z czterema osobami fizycznymi niebędącymi pracownikami Ministerstwa), z tego dwie obejmujące okres realizacji od trzech do sześciu miesięcy, na które poniesiono łączne wydatki w wysokości 30,2 tys. zł, jedną zrealizowaną w okresie siedmiu miesięcy z całkowitym wynagrodzeniem 20,2 tys. zł i jedną w okresie 11,5 miesięcy z całkowitym wynagrodzeniem 75,1 tys. zł, dotyczącą wsparcia w prowadzeniu spraw w przedmiocie udzielania ulg w spłacie należności.

W 2022 r. w Ministerstwie Finansów zrealizowano siedem umów o dzieło z ośmioma osobami fizycznymi niebędącymi pracownikami Ministerstwa, na które wydatkowano 63,9 tys. zł, w tym dwie umowy z jedną osobą na opracowanie opinii prawnej w związku z prowadzeniem postępowań sądowych za łączną kwotą 38,9 tys. zł.

W 2022 r. w Ministerstwie Finansów nie zawarto i nie wydatkowano środków z tytułu innych umów cywilnoprawnych, których przedmiotem jest świadczenie pracy przez osoby fizyczne na rzecz jednostki, w tym na tzw. wynajem personelu.

Kontrolę realizacji wydatków centrali MF w 2022 r. przeprowadzono na próbie pozapłacowych wydatków bieżących jednostek budżetowych i wydatków majątkowych o łącznej wartości 37 468,8 tys. zł, co stanowiło 5,8% wydatków centrali MF. Doboru próby w kwocie 12 615,6 tys. zł dokonano losowo metodą monetarną MUS na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów odpowiadających wydatkom centrali MF i uzupełniono o wydatki w wysokości 24 853,2 tys. zł dobrane w sposób celowy, w tym wydatki na działalność promocyjno-reklamową w łącznej kwocie 2755,4 tys. zł. Badaniem objęto łącznie 66 zapisów księgowych, z tego w grupie pozapłacowych wydatków bieżących jednostek budżetowych – 61 zapisów na kwotę 36 242 tys. zł, a w grupie wydatków majątkowych – pięć zapisów na kwotę 1226,8 tys. zł.

Zbadane wydatki, oprócz wydatków na działalność promocyjno-reklamową, dotyczyły głównie finansowania i obsługi udzielanych przez BGK gwarancji w ramach portfelowej linii gwarancyjnej *de minimis*, zgodnie z programem rządowym „Wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji BGK”, wytwarzania i dystrybucji znaków akcyzy, utrzymania i rozwoju systemów informatycznych resortu finansów, bankowej obsługi przez BGK płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, zakupu sprzętu i wyposażenia oraz robót budowlanych na terenie nieruchomości Ministerstwa Finansów.

W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że przed zawarciem umowy/złożeniem zamówienia na realizację zadań dokonywano analizy faktycznych potrzeb i celowości wydatku, zobowiązania

zaciągano i wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym oraz odpowiednimi umowami na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki. Realizacja zawartych umów potwierdzana była odpowiednimi dokumentami, w szczególności protokołami odbioru. Przy zakupie środków trwałych dokonywana była kontrola funkcjonalna zakupionych środków, zostały one przekazane do użytkowania w zakładanym terminie i prawidłowo ujęte w ewidencji środków trwałych.

Szczegółowym badaniem prawidłowości udzielania i realizacji zamówień publicznych objęto trzy zamówienia udzielone przez kontrolowaną jednostkę, w tym jedno, do udzielenia którego zastosowano przepisy ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych³⁶ (dalej: Pzp), oraz dwa zamówienia dotyczące wydatków na promocję i reklamę, do udzielenia których nie zastosowano Pzp, z uwagi na wskazywane przez MF ustawowe przesłanki wyłączenia (art. 11 ust. 1 pkt 5 Pzp³⁷). Zamówienie obejmujące nabycie usług rezerwacji i wystawienia biletów lotniczych na zagraniczne i krajowe przewozy pasażerskie oraz rezerwacji miejsc noclegowych poza granicami kraju na potrzeby Ministerstwa Finansów o wartości 10 500 tys. zł zostało udzielone w trybie przetargu nieograniczonego. Zamówienia, do udzielenia których nie zastosowano przepisów Pzp, dotyczyły przeprowadzenia kampanii telewizyjnej o wartości 1040 tys. zł oraz przeprowadzenia kampanii radiowej o wartości 199,8 tys. zł, polegających na emisji spotów informujących o wsparciu kredytobiorców.

W ramach powyższych zamówień w 2022 r. poniesiono wydatki w łącznej wysokości 2701,8 tys. zł. W wyniku badania stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- nieuprawnionym wyłączeniu zastosowania Pzp do udzielenia zamówienia na przeprowadzenie ww. kampanii telewizyjnej,
- braku postanowienia określającego wysokość kar umownych naliczanych wykonawcy z tytułu braku zapłaty lub nieterminowej zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcom z tytułu zmiany wysokości wynagrodzenia w umowie zawartej po przeprowadzeniu ww. postępowania na nabycie usług rezerwacji i wystawienia biletów lotniczych oraz rezerwacji miejsc noclegowych.

Dyrektor Biura Komunikacji i Promocji Ministerstwa Finansów zawarł umowę z 26 sierpnia 2022 r. obejmującą przeprowadzenie w jednej ze stacji telewizyjnych i jej kanałach tematycznych na rzecz MF kampanii polegającej na emisji spotów informujących o wsparciu dla kredytobiorców za kwotę 1040 tys. zł³⁸. Zawarcie umowy zostało poprzedzone zatwierdzeniem przez Dyrektora Biura Administracyjnego w imieniu kierownika zamawiającego wniosku o dokonanie powyższego zakupu. Zamówienia udzielono z pominięciem ustawy Prawo zamówień publicznych, powołując się na wyłączenie, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 5 tej ustawy, mimo że podmiot, któremu udzielono zamówienia, nie był dostawcą usług medialnych³⁹, podczas gdy, stosownie do treści art. 11 ust. 1 pkt 5 ustawy Pzp, przepisów tej ustawy nie stosuje się do zamówień, których przedmiotem jest zakup czasu antenowego wyłącznie od dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych⁴⁰. Z wyjaśnień Dyrektora Biura Komunikacji i Promocji oraz Dyrektora Biura Administracyjnego wynika, że w ich ocenie możliwe było skorzystanie z wyłączenia, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 5 ustawy Pzp, ponieważ spółka, z którą zawarto umowę, nie jest częścią organizacyjną podmiotu będącego dostawcą usług medialnych, ale odrębnym podmiotem w tej samej grupie, który na podstawie upoważnienia posiada wyłączne prawo zawierania umów w imieniu nadawcy w zakresie sprzedaży czasu antenowego na emisję kampanii. Według wyjaśnień, z powyższego wynika, że w świetle treści ww. upoważnienia spółka, której MF udzieliło zamówienia, działała jako pełnomocnik nadawcy usług medialnych. Nie bez znaczenia jest

³⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm.

³⁷ Zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 5 Pzp przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień lub konkursów, których przedmiotem jest zakup czasu antenowego lub audycji od dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych.

³⁸ Łączne maksymalne wynagrodzenie wykonawcy określono na kwotę 1040 tys. zł brutto.

³⁹ Zgodnie z art. 4 pkt 4 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1722), dostawcą usługi medialnej jest osoba fizyczna, osoba prawna lub osobowa spółka handlowa ponosząca odpowiedzialność redakcyjną za wybór treści usługi medialnej i decydująca o sposobie zestawienia tej treści, będąca nadawcą lub podmiotem dostarczającym audiowizualną usługę medialną na żądanie. Nadawcą, zgodnie z art. 4 pkt 5 ww. ustawy, jest osoba fizyczna, osoba prawna lub osobowa spółka handlowa, która tworzy i zestawia program oraz rozpowszechnia go lub przekazuje innym osobom w celu rozpowszechniania.

⁴⁰ NIK stwierdziła nieprawidłowości polegające na zakupie czasu antenowego bez przeprowadzenia odpowiedniego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, mimo że podmiot, któremu udzielono zamówienia, nie był dostawcą usług medialnych również w innych kontrolowanych jednostkach w latach wcześniejszych: Informacja o wynikach kontroli „Działalność Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej i nadzór uprawnionych organów nad tą działalnością” (Nr ewid. 109/2022/I/21/004/KST) oraz Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. w częściach 28 – Nauka, 38 – Szkolnictwo wyższe, 67 – Polska Akademia Nauk oraz wykonania planu finansowego Polskiej Akademii Nauk (Nr ewid. 132/2018/P/18/001/KNO).

również fakt, że stacja telewizyjna, będąca nadawcą usług medialnych, jest większościowym udziałowcem w podmiocie, któremu MF udzieliło zamówienia.

W ocenie NIK, w przypadku umowy z 26 sierpnia 2022 r., spółka, której MF udzieliło zamówienia na zakup czasu antenowego bez stosowania ustawy Pzp, nie działała jako pełnomocnik nadawcy usług medialnych, gdyż z treści umowy wynika, że była ona bezpośrednio stroną tej umowy, która zobowiązała się przeprowadzić kampanię w stacjach telewizyjnych. Umowa nie wskazuje, że stroną umowy jest dostawca usług medialnych ani że spółka, której MF udzieliło zamówienia, działa w imieniu i na rzecz podmiotu będącego dostawcą usług medialnych.

Zgodnie z art. 436 pkt 4 lit. a ustawy Pzp, w przypadku umów zawieranych na okres dłuższy niż 12 miesięcy, umowa zawiera m.in. postanowienia określające wysokości kar umownych naliczanych wykonawcy z tytułu braku zapłaty lub nieterminowej zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcom z tytułu zmiany wysokości wynagrodzenia, o której mowa w art. 439 ust. 5 ustawy Pzp. W umowie zawartej po przeprowadzeniu postępowania na nabycie usług rezerwacji i wystawienia biletów lotniczych oraz rezerwacji miejsc noclegowych nie zawarto powyższego postanowienia określającego wysokość kar umownych, mimo iż w §19 umowy wskazano, że wykonawca wykona umowę przy udziale podwykonawców. Dyrektor Biura Administracyjnego wyjaśniła, że w umowie pomyłkowo nie zawarto powyższych postanowień oraz że do tej pory nie zachodziły przesłanki do zmiany wysokości wynagrodzenia wykonawcy tej umowy, a tym samym również wynagrodzenia podwykonawcy. Zmiana wynagrodzenia realizowana jest na pisemny wniosek jednej ze stron umowy i wymaga zawarcia aneksu do umowy. Dyrektor wyjaśniła, że w sytuacji złożenia przez stronę umowy wniosku o dokonanie waloryzacji wynagrodzenia wykonawcy, strony, zawierając aneks do umowy, dodadzą zapis wprowadzający karę umowną dla wykonawcy z tytułu braku zapłaty lub nieterminowej zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcom z tytułu zmiany wysokości wynagrodzenia.

Oprócz powyższych nieprawidłowości nie stwierdzono innych naruszeń przepisów Pzp oraz odpowiednich uregulowań wewnętrznych dotyczących udzielania zamówień publicznych. Nie stwierdzono również nieprawidłowości w realizacji umów zawartych w wyniku tych postępowań pod względem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawców. Skontrolowane zamówienia służyły realizacji zadań jednostki.

Zrealizowany został wniosek NIK sformułowany po kontroli wykonania budżetu państwa w roku 2021 w sprawie wdrożenia mechanizmów zapewniających aktualność planu postępowań o udzielenie zamówień, o którym mowa w art. 23 ustawy Prawo zamówień publicznych.

Wydatki dysponenta III stopnia – centrali Ministerstwa Finansów za zużycie energii elektrycznej w 2022 r. wyniosły 2175,3 tys. zł i były o 287 tys. zł (11,7%) niższe niż w 2021 r. Wydatki te dotyczyły:

- dystrybucji energii elektrycznej, na którą w ramach zawartych umów korzystano z dziesięciu przyłączy (punktów poboru energii elektrycznej – dalej: PPE): dwóch w gmachu Ministerstwa Finansów przy ul. Świętokrzyskiej 12 w Warszawie, jednego w wydzielonej nieruchomości Ministerstwa oraz siedmiu znajdujących się w lokalach mieszkalnych. W 2022 r. wydatki na dystrybucję energii elektrycznej w ramach zawartych umów wyniosły 745,3 tys. zł i były o 59,5 tys. zł, tj. 8,7%, wyższe niż w 2021 r., w tym na usługę dystrybucji energii elektrycznej w gmachu Ministerstwa Finansów w 2022 r. wydatkowano 731,3 tys. zł⁴¹, tj. o 58,8 tys. zł (8,7%) więcej niż w 2021 r.;
- dostawy energii elektrycznej dla powyższych PPE, które w 2022 r. wyniosły 1371,8 tys. zł, tj. o 330,8 tys. zł (19,4%) mniej niż w 2021 r., w tym za dostawę energii elektrycznej w gmachu Ministerstwa Finansów wydatkowano 1316,1 tys. zł, tj. o 367,3 tys. zł (21,8%) mniej niż rok wcześniej;
- opłat za dostawę i dystrybucję energii elektrycznej w wynajmowanych na rzecz Ministerstwa Finansów pomieszczeniach. W 2021 r. wyniosły one 73,8 tys. zł, a w 2022 r. – 58,2 tys. zł.

Przeprowadzono analizę wydatków poniesionych w 2022 r. w łącznej kwocie 748,9 tys. zł (22 faktury) na usługi dystrybucji energii elektrycznej w dwóch punktach poboru energii elektrycznej znajdujących się w siedzibie Ministerstwa Finansów przy ul. Świętokrzyskiej 12 w Warszawie. Badanie wykazało, że:

- w pierwszym PPE ponoszono opłaty za ponadumowny pobór energii biernej, które wyniosły 45,7 tys. zł i stanowiły 17,8% wydatków poniesionych na usługi dystrybucji (256,5 tys. zł), w przypadku drugiego PPE opłaty za ponadumowny pobór energii biernej wyniosły 17,6 tys. zł i stanowiły 4,1% wydatków poniesionych na usługi dystrybucji (431,8 tys. zł);
- w pierwszym PPE maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych okresach rozliczeniowych od 119 kW do 204 kW, co stanowiło od 10,8% do 18,5% mocy umownej (1100 kW),

⁴¹ W kwocie wydatków uwzględniono zwroty dokonane przez najemców lokali mieszkalnych i pomieszczeń w budynku Ministerstwa Finansów.

a w drugim PPE maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych okresach rozliczeniowych od 453 kW do 855 kW, co stanowiło od 41,2% do 77,7% mocy umownej (1100 kW).

Jak wynika z wyjaśnień Dyrektor Biura Administracyjnego, działania zmierzające do oszczędzania energii zostały w Ministerstwie Finansów zapoczątkowane już kilka lat wcześniej. Jak wskazała Dyrektor, od 2018 r. realizowany jest projekt związany z termomodernizacją gmachu Ministerstwa, którego celem jest zwiększenie efektywności energetycznej budynku Ministerstwa. W ramach realizacji tego projektu m.in. modernizowane jest oświetlenie elektryczne w całym budynku, a także system wentylacji budynku oraz ocieplenie stropodachu. Dyrektor podała, że szacuje się, że w wyniku jego zakończenia uzyskane zostaną oszczędności energii na poziomie wyższym od poziomu oszczędności energii rekomendowanego do uzyskania przez jednostki rządowe. Dyrektor podała, że poza realizacją projektu związanego z termomodernizacją gmachu Ministerstwa, w związku z obserwowaną sytuacją na rynku energii elektrycznej, w Ministerstwie dodatkowo zostały podjęte następujące działania: wyłączono część lamp wewnętrznych (np. na korytarzach) i zewnętrznych (na parkingu i przy wejściach); wyłączono fontannę, ograniczono korzystanie z iluminacji gmachu; usunięto grzejniki elektryczne z korytarzy; na okres jesienno-zimowy wyłączono klimatyzację; wymieniono źródła światła na energooszczędne LED w oświetleniu na parkingu; zamontowano czujniki monitorujące ruch w pomieszczeniach socjalnych; prowadzona jest kampania informacyjna zachęcająca pracowników do oszczędzania energii, m.in. przez korzystanie z naturalnego oświetlenia tam, gdzie jest to możliwe, wyłączanie światła w pustych pomieszczeniach, wyłączanie komputera po zakończonej pracy, odłączanie ładowarek od laptopa i telefonu komórkowego oraz wyciąganie ich z gniazdek elektrycznych po zakończeniu zasilania, oszczędzanie zużycia wody i gotowanie tylko potrzebnej ilości, drukowanie tylko najpotrzebniejszych dokumentów, ograniczanie użytkowania grzejników i wiatraków.

W wyniku analizy umów najmu funkcjonujących w 2022 r. stwierdzono, że żadna z nich nie zawierała zapisów umożliwiających najemcy – Ministerstwu Finansów żądania od wynajmującego faktur źródłowych, dotyczących dystrybucji i dostawy energii elektrycznej.

Jak wyjaśniła Dyrektor Biura Administracyjnego, dotychczasowe umowy najmu nie zawierają postanowień dotyczących możliwości żądania od właścicieli nieruchomości faktur źródłowych za dystrybucję i zużycie energii elektrycznej. W ramach obsługi dotychczasowych umów najmu takie postanowienia nie wydawały się być konieczne. Każda refaktura, jaką otrzymało Ministerstwo, była weryfikowana merytorycznie. W ramach tej analizy nie stwierdzono odchyłeń wartości dotychczasowych refaktur od wartości, jakie Ministerstwo zakładało w świetle informacji, jakie posiada o stawkach energii elektrycznej w zakresie własnych faktur za dystrybucję i energię oraz z informacji ogólnodostępnych. Ze względu na powyższe dotychczas Ministerstwo nie zwracało się do właścicieli nieruchomości o przedkładanie faktur źródłowych.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że niepodjęcie działań w celu weryfikacji w oparciu o dokumenty źródłowe prawidłowości rozliczeń przez podmioty wynajmujące pomieszczenia na rzecz Ministerstwa, nie pozwala stwierdzić, czy wynajmujący prawidłowo obciążyli Ministerstwo za zużycie energii elektrycznej i czy podejmowane działania w celu oszczędności jej zużycia są efektywne.

W Ministerstwie Finansów nie stosowano zasady oszczędnego wydatkowania środków publicznych przy dokonywaniu zakupu usług dystrybucji energii elektrycznej. Świadczy o tym niepodjęcie skutecznych działań mających na celu ograniczenie poniesionych w 2022 r. wydatków na usługi dystrybucji energii elektrycznej, tj. opłaty sieciowej stałej oraz opłaty za ponadumowny pobór energii biernej.

Według art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

Jak wynika z wyjaśnień Dyrektor Biura Administracyjnego, ponadstandardowy pobór energii pojemnościowej biernej w gmachu Ministerstwa w analizowanym okresie wynika z realizowanej w ramach termomodernizacji gmachu MF wymiany opraw oświetlenia elektrycznego na energooszczędne oprawy typu LED. Skala zmian wprowadzona w tym zakresie na budynku (wymieniono blisko 100%) przyniosła podwójny skutek ekonomiczny, tj. ograniczenie poboru energii czynnej, przy jednoczesnym niepożądanym zwiększeniu poboru energii biernej. Mając na uwadze fakt, iż proces zmiany sposobu oświetlenia budynku zakończony został w I kwartale 2023 r., uporządkowanie kwestii potrzeb energetycznych budynku w odniesieniu do zagwarantowanych obowiązującymi umowami wielkości stanowi kolejny etap prac w obszarze optymalizacji wykorzystania energii elektrycznej przez Ministerstwo. Dyrektor wyjaśniła, że Ministerstwo zasilane jest z dwóch przyłączy do sieci miejskiej średniego napięcia, dla których przewidziano analogiczną moc umowną w wysokości 1100 kW. Zamówiona moc stanowi zabezpieczenie dla ciągłości działania obiektu w przypadku przerwy

lub utraty zasilania z dowolnego przyłącza. Istniejące na obiekcie dwustronne zasilanie stanowi podstawowy sposób zabezpieczenia ciągłości dostawy energii elektrycznej dla systemów informatycznych oraz stanowisk pracy znajdujących się w budynku. Dzięki takiemu rozwiązaniu Ministerstwo może ograniczyć do niezbędnego minimum inwestowanie w urządzenia realizujące zasilanie gwarantowane, tj. zasilacze UPS, agregaty prądotwórcze, urządzenia automatyki samoczynnego załączenia rezerwy. Zakontraktowana moc umowna na każdym przyłączy zabezpiecza dostawę wymaganej ilości energii elektrycznej dla utrzymania prawidłowego funkcjonowania Ministerstwa Finansów, eliminując ryzyka związane z przekroczeniem tej mocy. Dyrektor wskazała również, że z uwagi na trwający od 2018 r. proces inwestycyjny obejmujący szereg zadań (np. doposażenie budynku w instalację wentylacji mechanicznej i klimatyzacji, czy wymiana opraw oświetleniowych) bezpośrednio wpływających na rodzaj zużywanej energii, jak również docelowe wielkości w obszarze dostaw energii, prowadzenie wszelkiego rodzaju analiz w obszarze zużywanej przez budynek energii było mocno problematyczne. Zmiany zarówno w ilości urządzeń, jak i znaczące zmiany w zakresie ilości osób użytkujących obiekt na przestrzeni ostatniego okresu (czasowe jego wygaszenie poprzez wymuszony przez stan pandemii system pracy z domu) mocno zaburzyły systematykę czy też możliwość odczytu jakichkolwiek tendencji w tym zakresie na podstawie wielkości zużycia wskazanych w kWh. Opisany stan nie wpływał na kontrolę ilości faktur, poprawności ich wystawienia, kontroli poprawności rozliczanych okresów rozliczeniowych czy też naliczonych taryf i wszystkie te czynności były na bieżąco realizowane. Wraz z osiągnięciem pewnego rodzaju stabilizacji na budynku, tj. zakończeniem głównych inwestycji termomodernizacyjnych, oraz alokowaniem pracowników (z powierzchni dotychczas wynajmowanych) do jednego budynku, co planowane jest na czerwiec 2023 r., możliwe będzie wprowadzenie dalszych zmian w obszarze realizowanym umową na dostawę energii elektrycznej. Podstawą dla zoptymalizowania wielkości dostaw energii będzie również wykorzystanie wniosków z audytu energetycznego *ex-post*, którego realizację planuje się na kwiecień–lipiec 2023 r. Audyt wskaże jednoznacznie osiągnięte wartości docelowe spadku emisji gazów cieplarnianych oraz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej i ciepłej budynku. Nowo określone potrzeby energetyczne budynku będą stanowiły podstawę do określenia wielkości koniecznych do wprowadzenia zmian w dotychczas obowiązującej umowie.

NIK zauważa, że jednostka ponosiła znaczne wydatki na usługi dystrybucji energii elektrycznej i brak szczegółowej analizy w tym zakresie uniemożliwił realizację wydatków w sposób oszczędny. Prowadzenie od 2018 r. działań w celu ograniczenia poboru energii elektrycznej czynnej powinno być na bieżąco monitorowane w celu wyeliminowania niepożądanych zjawisk z tym związanych. W Ministerstwie poniesiono, w analizowanym okresie styczeń–listopad 2022 r., opłaty za ponadumowny pobór energii biernej (63,3 tys. zł), które mogłyby być znacznie ograniczone przy podjęciu odpowiednich działań. Potrzeba ograniczenia zużycia energii biernej wynika z rosnących opłat za ponadumowny pobór energii biernej, które w grupie taryfowej B2 wyniosły za 1 kVarh 0,3108 zł w 2022 r., a w 2023 r. opłata ta wynosi 0,3420 zł.

Prowadzenie bieżącej analizy faktur za usługi dystrybucji energii elektrycznej umożliwiłoby zrewidowanie i zmniejszenie zakontraktowanego w 2014 r. limitu wartości mocy umownej. Wartość mocy umownej nie była dostosowana do faktycznego zapotrzebowania, tj. dla pierwszego od stycznia do listopada 2022 r. moc pobrana stanowiła 10,8%–18,5% wartości mocy zamówionej i wyniosła od 119 kW do 204 kW miesięcznie. Dla drugiego w okresach rozliczeniowych (od stycznia do maja 2022 r. oraz od września do listopada 2022 r.) moc pobrana stanowiła 41,2%–58,2% wartości mocy zamówionej i wyniosła od 453 kW do 640 kW miesięcznie. Moc umowną, według pkt 3.2.3. *Taryfy dla energii elektrycznej w zakresie dystrybucji energii elektrycznej*⁴², można zamówić w niejednakowych wielkościach na poszczególne, nie krótsze niż miesięczne, okresy roku. Na przykład, przy założeniu, że moc umowna w pierwszym PPE zostałaby zmieniona w ww. okresach do poziomu minimalnej określonej w umowie dystrybucji⁴³ mocy umownej na poziomie 360 kW, to stała opłata sieciowa byłaby niższa o 81,7 tys. zł, a dla drugiego PPE w dziewięciu okresach objętych badaniem do poziomu⁴⁴ od 589 kW do 819 kW, to stała opłata sieciowa byłaby niższa o 34,8 tys. zł.

Centrala Ministerstwa Finansów wydatkowała na działalność promocyjno-reklamową w latach 2021–2022 środki w łącznej wysokości 22 786,2 tys. zł, z tego:

⁴² Taryfa dla dystrybucji Taryfa dla energii elektrycznej w zakresie dystrybucji energii elektrycznej Stoen Operator Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie – obowiązująca do 1 stycznia 2022 r. (<https://stoen.pl/files/2022-02/stoentaryfa-dystrybucji-27.01.2022-www.pdf>, dostęp 4 kwietnia 2023 r.).

⁴³ Umowa o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej nr ND-D/1902/2014 z dnia 11 grudnia 2014 r.

⁴⁴ Tj. przy założeniu 30% zapasu mocy umownej, w stosunku do maksymalnej mocy pobranej w poszczególnych okresach rozliczeniowych.

- w 2021 r. kwotę 11 728 tys. zł, w tym z budżetu państwa w wysokości 11 054,9 tys. zł, a z budżetu środków europejskich w wysokości 673,1 tys. zł (1,8% wydatków ogółem centrali Ministerstwa);
- w 2022 r. w wysokości 11 058,2 tys. zł, w tym z budżetu państwa w wysokości 10 713,6 tys. zł, a z budżetu środków europejskich w wysokości 344,6 tys. zł (1,7% wydatków ogółem centrali Ministerstwa).

Powyższe środki Ministerstwo przeznaczyło głównie na działalność informacyjną, z której zrealizowano m.in. kampanie: e-Urząd Skarbowy, Polski Ład, Wakacje Kredytowe, Pracownicze Plany Kapitałowe, Niskie Podatki, PIT, Paragony, wsparcie informacyjne dla osób pomagających Ukrainie.

Kwestia przydziału zadań promocyjno-reklamowych, jak i nadzoru wynikała z regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Finansów oraz wewnętrznych regulaminów organizacyjnych, w których określono zakresy działania poszczególnych komórek ministerstwa. W Ministerstwie Finansów nie sporządzono odrębnego dokumentu, w którym zostały określone plany i cele działań promocyjno-reklamowych na 2022 r. Wszystkie wydatki, w tym z zakresu promocji, reklamy i edukacji ujmowane były w planie finansowo-rzeczowym Ministerstwa Finansów na rok 2022, w którym podane były tytuły wydatków, źródła finansowania oraz kwoty planowane do wydatkowania na wskazane powyżej działania.

Sposób monitorowania i oceny wyników prowadzonych w Ministerstwie zakupów, w tym działań informacyjno-promocyjnych określony został w zarządzeniu nr 4/BAD/B/2021 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Finansów z 10 lutego 2021 r. w sprawie zamówień finansowanych ze środków publicznych. Zgodnie z obowiązującą w Ministerstwie procedurą czynności związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem zakupu oraz nadzór nad realizacją należą do właściwego merytorycznie wnioskodawcy. W § 35 załącznika nr 2 do ww. zarządzenia określono, że projekty umów muszą zawierać postanowienia właściwe dla danego rodzaju zamówienia, w tym m.in. określające termin i sposób potwierdzenia przez zamawiającego wykonania umowy.

Szczegółowym badaniem wydatków na działalność promocyjno-reklamową objęto kampanię informacyjną pn. „Wakacje Kredytowe”, która stanowiła 25,7% wydatków zrealizowanych w 2022 r. z budżetu państwa na promocję i reklamę.

Powyższą kampanię przeprowadziło Biuro Komunikacji i Promocji Ministerstwa Finansów (dalej: Biuro lub BKP), na którą wydatkowano łącznie 2755,4 tys. zł. Kampania ta dotyczyła działań informacyjnych związanych z uchwaleniem i wejściem w życie ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o finansowaniu społecznym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom⁴⁵, która zawiera m.in. przepisy dotyczące zawieszenia spłaty kredytu hipotecznego (tzw. wakacji kredytowych). Celem kampanii było dotarcie z informacją do kredytobiorców, dotkniętych rosnącymi ratami kredytowymi wynikającymi z podwyżek stóp procentowych spowodowanych inflacją, w szczególności o wprowadzonych możliwych formach wsparcia i sposobie skorzystania z nich w sytuacji trudności w bieżącym regulowaniu zobowiązań⁴⁶.

Dyrektor Biura Komunikacji i Promocji poinformował, że w ramach przyjętych rozwiązań kredytobiorcy mogli m.in. w 2022 r. zawiesić spłatę czterech rat kredytu – dwóch w III kwartale i dwóch w IV kwartale 2022 r. Z uwagi na krótki czas, jaki nastąpił pomiędzy uchwaleniem ustawy o pomocy kredytobiorcom⁴⁷ a wejściem w życie przepisów tej ustawy⁴⁸, chcąc zapewnić kredytobiorcom możliwość skorzystania w pełni z powyższego instrumentu, tj. zawieszenia dwóch rat kredytu jeszcze w III kwartale 2022 r., przeprowadzono ogólnopolską akcję o charakterze informacyjnym w telewizji i radiu, a także w Internecie pn. „Wakacje Kredytowe”.

Zarówno kampania informacyjna pn. „Wakacje Kredytowe”, jak też jej koszty nie były uwzględnione w planach strategicznych Biura oraz planach finansowo-rzeczowych Ministerstwa. Konieczność ich przeprowadzenia, w związku z wprowadzonymi w lipcu 2022 r. regulacjami dotyczącymi wsparcia kredytobiorców, jak poinformował Dyrektor Biura Komunikacji i Promocji nie była znana w momencie przygotowywania tych planów. Kampania została sfinansowana z oszczędności wygospodarowanych na innych zadaniach.

⁴⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 414 (dalej: ustawa o pomocy kredytobiorcom).

⁴⁶ Według stanu na koniec 2022 r. „wakacjami kredytowymi” objętych zostało 1,05 mln kredytów mieszkaniowych o łącznej wartości 262,5 mld zł. Wartości te odpowiadają za 54% liczby wszystkich złotych kredytów mieszkaniowych w Polsce i 68% ich łącznej wartości <https://www.gov.pl/web/finanse/rokwsparcia-podatki-tarcze-i-wakacje-kredytowe-chronimy-portfele-polakow-przed-skutkami-inflacji>.

⁴⁷ Sejm uchwalił ustawę o pomocy kredytobiorcom dnia 7 lipca 2022 r. Ustawa ta została podpisana przez Prezydenta RP 14 lipca 2022 r. i tego samego dnia ogłoszona w Dzienniku Ustaw.

⁴⁸ Ustawa o pomocy kredytobiorcom weszła, co do zasady w życie z dniem 29 lipca 2022 r.

Ustawa o pomocy kredytobiorcom reguluje działalność podmiotów rynku finansowego, w tym banków, co wpisuje się w zakres właściwości Ministra Finansów, który był odpowiedzialny za jej przygotowanie i rządowy proces legislacyjny. Prowadzenie kampanii, akcji oraz programów edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych związanych z działalnością resortu finansów jest także jednym z działań wskazanych w dokumentach strategicznych Ministerstwa Finansów „Kierunki działania i rozwoju Ministerstwa na lata 2021-2024”⁴⁹; kierunek 2 Klientocentryczność; cel 2.3 *Podnoszenie świadomości oraz wiedzy obywateli i przedsiębiorców w zakresie finansów i podatków*; działanie „Prowadzenie kampanii, akcji oraz programów edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych związanych z działalnością resortu finansów”. Regulacje dotyczące wsparcia kredytobiorców wpisują się w powyższe cele, jak też we właściwość regulaminową Biura, która została określona w § 71 Regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Finansów⁵⁰, jak również w wewnętrznym regulaminie organizacyjnym Biura Komunikacji i Promocji⁵¹. Ministerstwo zgodnie z powyższą właściwością wynikającą z przywołanych powyżej regulaminów przeprowadziło działania w celu poinformowania Polaków o regulacjach prawnych mających na celu wsparcie osób posiadających kredyty hipoteczne oraz poniosło wydatki z tego tytułu.

Z przedłożonej do kontroli dokumentacji wynika, że Biuro nadzorowało, monitorowało i oceniało wyniki prowadzonej kampanii zgodnie z wymaganiami określonymi w zarządzeniu nr 4/BAD/B/2021. W zawartych przez Ministerstwo Finansów 11 umowach ze zleceniobiorcami przewidziano nadzór nad realizacją i wykonaniem tych umów. Dla poszczególnych zakupów sporządzane były raporty końcowe i protokoły odbioru potwierdzające realizację usług, podpisane bez zastrzeżeń przez strony, które stanowiły podstawę do wystawienia faktury przez wykonawców zlecenia. Ocena skuteczności działań w ramach przeprowadzonej kampanii dokonywana była odrębnie dla każdego zakupu, w oparciu o mierniki efektywności (głównie zasięgowe), określone w poszczególnych umowach.

NIK zwraca uwagę, że w jednym protokole odbioru podpisanym przez strony bez zastrzeżeń, dotyczącym umowy na stworzenie tekstów skierowanych do odbiorcy ogólnego lub biznesowego do gazet codziennych oraz na portale internetowe, która została zawarta w ramach kampanii informacyjnej pn. „Wakacje Kredytowe”, wskazano niewłaściwą datę zawarcia umowy oraz przywołując treść § 2 podano błędny numer ustępu, tj. ust. 4, zamiast ust. 3 umowy⁵². Z wyjaśnień Dyrektora Biura Komunikacji i Promocji wynika, że wskazane rozbieżności powstały w wyniku omyłek pisarskich, do których doszło na etapie przygotowania umowy i załącznika nr 1 do umowy. Zdaniem NIK, świadczy to o niedochowaniu należytej staranności przy opracowywaniu powyższych dokumentów.

Badaniem – pod względem wykonania mierników – objęto również kampanię informacyjną pn. „Niskie Podatki”, na którą wydatkowano łącznie 2659,7 tys. zł. Wydatek dotyczył działań informacyjnych związanych z uchwaleniem i wejściem w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw⁵³, która wprowadziła m.in. obniżkę podatku PIT do 12% z 17% dla wszystkich podatników na skali, przy pozostawieniu kwoty wolnej (30 tys. zł) i wyższego progu podatkowego (120 tys. zł), po przekroczeniu którego płaci się wyższy 32% podatek; możliwość odliczenia części składki zdrowotnej przez przedsiębiorców na podatku liniowym, ryczałcie i karcie podatkowej; preferencyjne rozliczenie dochodów rodziców samotnie wychowujących dzieci.

⁴⁹ <https://www.gov.pl/web/finanse/strategia-mf> Kierunki działania i rozwoju Ministerstwa Finansów na lata 2021-2024 zostały określone w załączniku do zarządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z 3 lutego 2021 r. w sprawie określenia kierunków działania i rozwoju Ministerstwa Finansów na lata 2021-2024 (Dz. Urz. Min. Fin., Fund. i Pol. Reg. poz. 11), który 28 grudnia 2022 r. otrzymał nowe brzmienie na mocy zarządzenia Ministra Finansów z 23 grudnia 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie określenia kierunków działania i rozwoju Ministerstwa Finansów na lata 2021-2024 (Dz. Urz. Min. Fin. poz. 123).

⁵⁰ Biuro Komunikacji i Promocji zgodnie z zarządzeniem Ministra Finansów z 31 stycznia 2022 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Finansów (Dz. Urz. Min. Fin. poz. 8, ze zm.) w brzmieniu obowiązującym do 10 lutego 2023 r. odpowiadało za realizację zadań związanych z działalnością edukacyjną oraz promocyjną i informacyjną w zakresie spraw należących do właściwości Ministra, Szefa KAS i urzędu obsługującego Ministra i Szefa KAS, jak również za kształtowanie wizerunku resortu finansów (§ 71 ust. 1). Do zadań Biura należy w szczególności popularyzowanie i upowszechnianie wiedzy związanej z działalnością ministerstwa i KAS, analiza przekazywanych przez komórki merytoryczne informacji oraz tworzenie długofalowych strategii i kampanii informacyjno-edukacyjno-promocyjnych (§ 71 ust. 2 pkt 2).

⁵¹ Do zadań Biura należy w szczególności prowadzenie działalności edukacyjnej, promocyjnej i informacyjnej Ministerstwa i KAS mającej na celu pogłębianie wiedzy i zmianę postaw społeczeństwa z zakresu spraw należących do właściwości Ministerstwa i KAS poprzez projektowanie, prowadzenie i koordynowanie kampanii oraz projektów edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych (§ 13 ust. 2a).

⁵² Nieprawidłowy zapis znajdował się również w załączniku nr 1 do umowy, który określał wzór protokołu odbioru.

⁵³ Dz. U. poz. 1265, ze zm. Ustawa weszła, co do zasady, w życie z dniem 1 lipca 2022 r.

Ustalono, że zarówno dla kampanii pn. „Wakacje Kredytowe”, jak i dla kampanii pn. „Niskie Podatki” w zawartych umowach zostały określone mierniki skuteczności działań promocyjno-reklamowych. Założone wartości mierników dla obu kampanii zrealizowano. Ministerstwo Finansów nie dokonywało ewaluacji przeprowadzonych kampanii, ponieważ, jak wskazał w wyjaśnieniach Dyrektor Biura Komunikacji i Promocji, *w tego rodzaju kampaniach trudno jest określić kluczowe wskaźniki efektywności np. poprzez wskazanie z góry poziomu/miernika opartego na liczbie osób, które skorzystają z danych rozwiązań, bo na ich decyzje ma wpływ wiele zmiennych.* Z wyjaśnień Dyrektora Biura wynika, że Ministerstwo Finansów oceniało efekty rzeczowe przeprowadzonych kampanii przy wykorzystaniu tzw. wskaźników produktu, które mierzyły bezpośrednio efekty podejmowanych działań. W przypadku działań informacyjno-edukacyjnych były to wskaźniki pomiaru zasięgu adekwatne dla wykorzystywanych kanałów komunikacji, które dostarczały danych na temat działań zrealizowanych w ramach kampanii np.: liczby osób, do których dotarł przekaz mierzony tzw. zasięgami/dotarciem do beneficjenta kampanii; liczbą i nakładami ulotek, które zostały opublikowane lub wydrukowane i udostępnione podatnikom. Dyrektor Biura poinformował przykładowo, że w przypadku zakupu czasu antenowego w radiu bądź telewizji jest to dotarcie z informacją do grupy odbiorców mierzone jako zasięg efektywny kampanii, czyli procent różnych osób z grupy docelowej, który zetknął się z reklamą w trakcie trwania kampanii. W przypadku zakupu przestrzeni reklamowej w prasie drukowanej efektem rzeczowym jest liczba publikacji artykułów w prasie w danym wydaniu/dniu, który ma określony nakład i dociera do odbiorców tego wydania, a w przypadku umieszczenia wątków w audycjach telewizyjnych lub radiowych efektem rzeczowym jest wyemitowanie tego wątku we wskazanej audycji w ramach ustalonego bloku programowego. W przypadku zakupu nośników *outdoor* efektem rzeczowym jest liczba wyświetleń/emisji materiałów.

W dokumencie dot. kampanii w internecie (umowa C/414/22/BKP/B/32) napisano: emisja w serwisie YouTube, CPV obejrzenie (...); kampania w wyszukiwarce Google, kliknięcie (...); kampania w Google Display Network 2, CPM 1000 wyświetleń; kampania Twitter z wykorzystaniem postu, CPM 1000 wyświetleń.

NIK, nie kwestionując trafności wyjaśnień Dyrektora Biura Komunikacji i Promocji MF, podziela zdanie, że w tego rodzaju kampaniach trudno jest określić kluczowe wskaźniki efektywności, niemniej jednak zauważa, że zastosowane wskaźniki pokazują, czy przyjęte do realizacji przez zleceniobiorcę zadania zostały zrealizowane, a nie, jaki był osiągnięty efekt rzeczowy podjętej kampanii. Trudno nie zgodzić się z opinią Dyrektora Biura Komunikacji i Promocji, że na decyzje kredytobiorcy o skorzystaniu z „wakacji kredytowych” ma wpływ wiele zmiennych. Niemniej jednak NIK zwraca uwagę, że przy zastosowaniu takich wskaźników trudno jest oszacować skalę kredytobiorców, którzy dzięki działaniom promocyjnym MF skorzystali z preferencji, chociażby z uwagi na fakt, że szeroko zakrojone działania informacyjne podejmowały niemal wszystkie krajowe media, w tym nieuzyskujące wsparcia finansowego od MF.

Efektywność poniesionych wydatków na działania informacyjne Ministerstwo Finansów kontrolowało poprzez monitoring realizacji określonych wskaźników na etapie realizacji umowy, jak i po jej zakończeniu w raportach końcowych i protokołach odbioru potwierdzających realizację zleconych usług.

Planowane wydatki budżetu państwa, które w 2021 r. nie wygasły z upływem roku budżetowego w części 19, zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2021 nie wygasają z upływem roku budżetowego⁵⁴, przeznaczone były na realizację 46 zadań, pogrupowanych w 13 zadaniach o jednolicie brzmiących nazwach w łącznej kwocie 452 199,9 tys. zł, w tym środki na dodatkowy fundusz motywacyjny w kwocie 184 115,7 tys. zł. Zgodnie z art. 21 ust. 6 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. ujęte w ww. rozporządzeniu wydatki niewygasające w 2021 r. mogły być dokonane do 30 listopada 2022 r. W tym terminie wydatkowano środki w wysokości 418 926,7 tys. zł (tj. 92,6% planu), z tego w ramach funduszu motywacyjnego – 183 284,1 tys. zł (tj. 99,5% planu), a na pozostałe 12 zadań – 235 642,6 tys. zł (tj. 87,9% planu).

Na realizację 10 z 13 zadań zaplanowane wydatki wykorzystano w całości lub powyżej 90%, w łącznej kwocie 370 498,9 tys. zł. W przypadku pozostałych trzech zadań wydatkowano 48 427,9 tys. zł, co stanowiło od 13% do 68,2% środków zaplanowanych na te zadania. Z wyjaśnień dyrektorów właściwych departamentów Ministerstwa Finansów wynika, że niepełne wydatkowanie środków wynikało m.in. z zawarcia umowy na realizację zadania z wynagrodzeniem w niższej wysokości niż kwoty zgłoszone do wydatków niewygasających z upływem roku 2021, zmniejszenia zakresu umów w związku z brakiem dostępności urządzeń produkowanych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, oszczędności powstałych na skutek rozliczenia zadań.

⁵⁴ Dz. U. poz. 2407.

W ramach 12 zadań zaplanowanych do realizacji w ramach wydatków niewygasających w 2021 r. (bez funduszu motywacyjnego), na łączną kwotę 268 084,2 tys. zł, na wykonanie dziewięciu zadań przewidziano środki pozyskane w trakcie 2021 r. z rezerw celowych w łącznej wysokości 204 979,3 tys. zł⁵⁵ (76,5%), które wykorzystano w kwocie 176 828 tys. zł (86,3%). Dotyczyło to następujących zadań: *Zakup usług zewnętrznych, Zakupy inwestycyjne Ministerstwa Finansów i jednostek podległych, Zakup materiałów i wyposażenia, Zakup sprzętu i uzbrojenia, Szkolenia specjalistyczne, Budowa, przebudowa oraz modernizacja nieruchomości Krajowej Administracji Skarbowej, Zakup sprzętu informatycznego oraz oprogramowania na potrzeby resortu finansów, Zakup subskrypcji i usług zewnętrznych z zakresu IT, Zakupy inwestycyjne resortu finansów w zakresie IT*. W ramach powyższych dziewięciu zadań zrealizowano 84⁵⁶ podzadania z planowanych 88, z czego: z rezerwy poz. 44 zrealizowano 73 podzadania na kwotę 173 979,9 tys. zł, a z rezerwy poz. 46 zrealizowano 11 podzadań na kwotę 2848,2 tys. zł. Ze środków pozyskanych z rezerw celowych nie wykorzystano środków w wysokości 28 151,3 tys. zł, z czego w przypadku 84 zrealizowanych podzadań kwota niewykorzystana w wysokości 19 295,2 tys. zł wynikała głównie z niższych kwot zawartych w podpisanych umowach w wyniku wyboru najkorzystniejszych ofert w postępowaniu o zamówienia publiczne, a także wykonania całości przedmiotu umów, rozliczanych w roboczo godzinach, w wymiarze czasu krótszym niż pierwotnie planowano. W przypadku czterech pozostałych podzadań na łączną kwotę 8856,1 tys. zł środki nie zostały wydatkowane w ogóle. Dotyczyło to trzech podzadań zaplanowanych z rezerwy poz. 44⁵⁷: *Zakup drukarek (IAS Bydgoszcz), Zakup środków transportu (IAS Warszawa), Zakup środków transportu wraz z montażem systemu łączności (IAS Warszawa)* oraz jednego podzadania zaplanowanego z rezerwy poz. 46 – *Zakup środków transportu (IAS Warszawa)*⁵⁸. Głównymi przyczynami niezrealizowania powyższych czterech podzadań było odpowiednio: unieważnienie postępowania z uwagi na to, że wykonawca poinformował zamawiającego o rezygnacji z podpisania umowy o udzielenie zamówienia publicznego, ze względu na brak sprzętu na rynku oraz brak jego dostępności przez czas nieokreślony⁵⁹; odstąpienie od umowy przez wykonawcę z przyczyn od niego niezależnych, tj. importer samochodów poinformował wykonawcę, że samochody objęte umową nie zostaną wyprodukowane w terminie umożliwiającym wywiązanie się z postanowień zawartej umowy; zakończenie postępowania bez wyboru oferty, ponieważ jedyna złożona oferta znacznie przewyższała kwotę, jaką zamawiający mógł przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia; unieważnienie postępowania z powodu braku złożonych ofert.

Ostatnie wydatki w ramach realizowanych zadań ujętych w wykazie wydatków niewygasających w 2021 r. w części 19 zostały dokonane 30 listopada 2022 r. Dysponent części 19 w terminie i na właściwy rachunek bankowy zwrócił niewykorzystane środki przeznaczone na wydatki niewygasające z końcem roku 2021. Ewidencję środków przeniesionych do wydatkowania w 2022 r. prowadzono prawidłowo. Na rachunek wydatków niewygasających budżetu państwa przekazano niewykorzystane środki w wysokości 33 273,2 tys. zł, w tym 28 151,3 tys. zł stanowiły środki, które w roku 2021 zostały pozyskane z rezerw budżetowych i następnie uwzględnione w wykazie wydatków niewygasających z końcem roku budżetowego.

Na koniec 2022 r. stan zobowiązań ogółem w części 19 wyniósł 563 482,4 tys. zł i był niższy o 832 250,7 tys. zł (o 59,6%) niż na koniec roku 2021. Główną pozycję zobowiązań niewymagalnych stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego, wynagrodzeń oraz pochodnych od wynagrodzeń, które na koniec 2022 r. wyniosły 501 856,6 tys. zł.

Zobowiązania wymagalne na koniec 2022 r. wyniosły 4109 tys. zł i były niższe niż na koniec 2021 r. o 856 232,8 tys. zł (99,5%). Wykazane zostały one przez jednostki podległe resortu MF i dotyczyły zwrotu kosztów postępowań sądowych i egzekucyjnych na łączną kwotę 3942,9 tys. zł, co stanowiło 96% kwoty ogółem zobowiązań wymagalnych. Pozostałe zobowiązania wymagalne w wysokości 166 tys. zł powstały głównie z tytułu kar i odszkodowań wypłacanych na rzecz osób fizycznych, opłat na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz pozostałych odsetek.

Wydatki z tytułu zapłaconych w 2022 r. odsetek od zobowiązań wyniosły 251,6 tys. zł i dotyczyły w szczególności zasądzonych wyrokami sądowymi na terenie działania poszczególnych izb administracji skarbowej odsetek za opóźnienie zapłaty odszkodowań i roszczeń pracowniczych.

⁵⁵ Z rezerwy poz. 44 „Dofinansowanie realizacji niektórych zadań kontynuowanych, w tym środki na odbudowę dochodów budżetu państwa i zadania związane z poprawą finansów publicznych” w kwocie 201 390 tys. zł oraz poz. 46 „Wspieranie zwalczania przemytu i podrabiania wyrobów tytoniowych” w kwocie 3589,3 tys. zł.

⁵⁶ Uwzględniając podział na jednostki.

⁵⁷ W kwocie 8656 tys. zł.

⁵⁸ W kwocie 200,1 tys. zł.

⁵⁹ Na postępowanie, którego przedmiotem była dostawa mobilnych wielofunkcyjnych urządzeń drukujących, wpłynęła jedna oferta.

Zmniejszenie stanu zobowiązań, w tym zobowiązań wymagalnych, na koniec 2022 r., w porównaniu do stanu na koniec 2021 r., wynikało z korzystnych rozstrzygnięć dotyczących postępowań arbitrażowych prowadzonych przeciwko Polsce:

1. Zobowiązanie wymagalne wynikające z wyroku Trybunału Arbitrażowego w Sztokholmie (tj. wyroku częściowego z dnia 28 czerwca 2017 r. i wyroku końcowego z dnia 28 września 2017 r.), zasądzonego odszkodowanie na rzecz spółki prawa luksemburskiego w związku z decyzjami Komisji Nadzoru Finansowego zakazującymi wykonywania prawa głosu z akcji spółki zależnej – banku oraz nakazującymi zbycie tych akcji zostało spisane z ksiąg rachunkowych centrali MF pod datą 31 grudnia 2022 r.⁶⁰ w związku z wyrokiem Sądu Najwyższego Szwecji z dnia 14 grudnia 2022 r., w którym m.in. uznano ww. wyrok arbitrażowy za nieważny i zasądzone zwrot kosztów na rzecz Polski. Z informacji przekazanych przez Departament Rozwoju Rynku Finansowego MF oraz Prokuratorię Generalną RP wynika, że ww. wyrok Sądu Najwyższego Szwecji jest prawomocny i ostateczny oraz że w Szwecji nie przysługuje od niego żaden środek zaskarżenia. Spółka wykonała ww. wyrok Sądu Najwyższego Szwecji, wpłacając 1 lutego 2023 r. na konto wskazane przez Ministerstwo Finansów wszystkie koszty wraz z odsetkami, zasądzone na rzecz Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Zakończone zostało postępowanie wszczęte przed Sądem Apelacyjnym w Paryżu w 2020 r. w sprawie uchylecia wyroku Trybunału Arbitrażowego w Paryżu z dnia 3 lutego 2020 r. za naruszenie art. 2 umowy o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji⁶¹. Z informacji przekazanych przez Departament Finansów i Księgowości MF wynika, że Sąd Apelacyjny w Paryżu 19 kwietnia 2022 r. uchylił wyrok arbitrażowy wydany w dniu 3 lutego 2020 r. i zasądził na rzecz Rzeczypospolitej Polskiej koszty procesu oraz zobowiązał strony przeciwne do pokrycia wszelkich kosztów postępowania sądowego. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Paryżu z dnia 19 kwietnia 2022 r. nie został zaskarżony i tym samym stał się prawomocny. W związku z powyższym zobowiązanie figurujące w księgach rachunkowych centrali MF zostało wyksięgowane na podstawie dyspozycji z Departamentu Podatku Akcyzowego i Podatku od Gier oraz informacji z Prokuraturii Generalnej RP⁶². Na dzień 31 grudnia 2022 r. w księgach rachunkowych dysponenta III stopnia części 19 nie występowały żadne zobowiązania z tego tytułu.

Szczegółowe informacje dotyczące wydatków budżetu państwa oraz zatrudnienia i wynagrodzeń w części 19 w 2022 r. zostały przedstawione w załącznikach nr 7.5. i 7.6. do niniejszej Informacji.

4.2.2. WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH

Wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 41 843,1 tys. zł, co stanowiło 180,8% kwoty planowanej w ustawie budżetowej na rok 2022. Wydatki wyższe niż planowane w ustawie budżetowej zrealizowano głównie w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020 o 26 014,5 tys. zł (o 648,7%) oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 (dalej: PO IiŚ 2014–2020) o 2928,8 tys. zł (o 38%). Wynikało to przede wszystkim z częściowego zaplanowania środków w rezerwach celowych budżetu państwa. Wykonanie wydatków budżetu środków europejskich stanowiło 73,7% planu po zmianach, co spowodowane było głównie zmianą harmonogramów realizacji projektów i przeniesieniem ich realizacji na rok następny lub niewypłaceniem wynagrodzeń wykonawcy do końca 2022 r. w związku z nienależytym wykonaniem umowy.

Wydatki budżetu środków europejskich, w porównaniu do roku 2021, były niższe o 66 233,4 tys. zł (o 61,3%). Wynikało to głównie z harmonogramów realizacji projektów w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020 (dalej: PO WER 2014–2020) oraz niewydatkowania środków związanych z realizacją projektów w ramach PO IiŚ 2014–2020, m.in. w związku z przewidywanym zakończeniem zadania w 2023 r. oraz nienależytym wykonaniem umowy przez

⁶⁰ Zobowiązania wymagalne dotyczyły centrali Ministerstwa Finansów i wynosiły 916 780,7 tys. zł (w tym: odsetki na dzień 31 grudnia 2021 r. stanowiły 183 883,4 tys. zł, a odsetki za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. stanowiły 62 843,3 tys. zł).

⁶¹ Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeską o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji, sporządzona w Budapeszcie 16 lipca 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 97, poz. 469). Umowa utraciła moc 24 września 2019 r.

⁶² Zobowiązania wynikające z uchylonego wyroku Trybunału Arbitrażowego w Paryżu wynosiły 3559,4 tys. zł (w tym: odsetki na dzień 31 grudnia 2021 r. stanowiły 751 tys. zł, a odsetki za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. stanowiły 209,3 tys. zł).

wykonawcę i trwającymi działaniami związanymi z usunięciem przez wykonawcę nieprawidłowości zgłoszonych przez zamawiającego.

W strukturze wydatków budżetu środków europejskich w części 19 według grup ekonomicznych największy udział miały wydatki majątkowe – 85,4% (35 754,8 tys. zł). Wydatki bieżące jednostek budżetowych stanowiły natomiast 14,6% (6088,3 tys. zł).

Wydatki budżetu środków europejskich centrali MF wyniosły 4974 tys. zł (11,9% wydatków części 19), co stanowiło 36,3% kwoty planowanej w ustawie budżetowej na rok 2022 oraz 42,4% planu po zmianach. Wydatki niższe niż planowane (po zmianach) dotyczyły głównie realizacji projektu „Wykonanie dokumentacji projektowej oraz termomodernizacji gmachu Ministerstwa Finansów” w ramach PO IiŚ 2014-2020. Wynikało to z niewypłacenia w 2022 r. wykonawcy systemu wentylacji mechanicznej i klimatyzacji w bloku B wraz z montażem kłap przeciwpożarowych wynagrodzenia z powodu nienależytego wykonania umowy i wezwania wykonawcy do usunięcia nieprawidłowości. Ponadto dokonano przesunięcia na rok następny szkoleń specjalistycznych, dotyczących obsługi i utrzymania narzędzia informatycznego wspierającego zarządzanie relacjami z klientami KAS, w związku z opóźnieniem realizacji innych zadań w ramach projektu „Zarządzanie relacjami z klientem KAS” realizowanego w ramach PO WER 2014-2020.

Plan wydatków budżetu środków europejskich części 19 zwiększono w 2022 r. środkami z rezerw celowych o 33 629,5 tys. zł. Otrzymane środki zostały wykorzystane w kwocie 32 958 tys. zł (98%).

Dysponent III stopnia – centrala MF otrzymał środki z rezerw celowych w wysokości 2723 tys. zł, które zostały wykorzystane w całości. W wyniku badania całej kwoty zwiększenia planu wydatków środkami z rezerw celowych (trzy decyzje) stwierdzono, że dysponent III stopnia dokonał zmiany planu wydatków po otrzymaniu decyzji o jego zwiększeniu, a otrzymane środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

Dysponent części 19 dokonał blokady planowanych wydatków budżetu środków europejskich na rok 2022 na łączną kwotę 14 859 tys. zł (20 decyzji), w tym środków otrzymanych z rezerw celowych – 671 tys. zł (trzy decyzje). Kwota zablokowanych środków była wyższa niż w roku poprzednim o 7086,9 tys. zł, tj. o 91,2%.

Do szczegółowego badania wybrano pięć decyzji o blokowaniu planowanych wydatków na łączną kwotę 12 914,1 tys. zł (91,5% zablokowanych wydatków przez dysponenta części 19). W wyniku badania stwierdzono, że decyzje o dokonaniu blokad dysponent części podjął najpóźniej w ciągu ośmiu dni od otrzymania informacji o możliwości dokonania blokady. Zrealizowany został wniosek pokontrolny NIK sformułowany po kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. dotyczący niezwłocznego przekazywania pomiędzy właściwymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Finansów informacji o podjętych przez dysponenta części decyzjach w sprawie zablokowania planowanych wydatków budżetu środków europejskich. Dysponent części poinformował o wszystkich dokonanych blokadach Sekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów wykonującego zadania w zakresie obsługi środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej.

Badaniem objęto próbę wydatków budżetu środków europejskich dysponenta III stopnia w łącznej wysokości 3046,3 tys. zł, dobranych w sposób celowy spośród operacji o największej wartości, co stanowiło 61,2% zrealizowanych wydatków kontrolowanej jednostki. Wybrane wydatki zostały zrealizowane w ramach projektów „e-Urząd Skarbowy” oraz „Wykonanie dokumentacji projektowej oraz termomodernizacja gmachu MF”. Stwierdzono, że środki były wydatkowane do wysokości kwot ujętych w planie finansowym i zostały przeznaczone na cele i zadania wynikające z porozumień o dofinansowanie projektów. Zlecenia płatności były przekazywane do Banku Gospodarstwa Krajowego we właściwych kwotach oraz w terminach umożliwiających ich realizację.

Po kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. w części 19 Najwyższa Izba Kontroli sformułowała wniosek pokontrolny dotyczący ujednolicenia przepisów w zakresie rozliczania w wydatkach i dochodach środków z tytułu kar umownych w ramach projektów finansowanych z udziałem środków europejskich zarówno w przypadku ich otrzymania od wykonawców, jak i w przypadku ich potrącania z wynagrodzenia wykonawcy. Przeprowadzone kontrole wykonania budżetu państwa w części 19 w latach 2016–2021 wykazały, iż wniosek ten nie został zrealizowany. Z wyjaśnień Dyrektor Generalnej MF wynika, że propozycja zmian była uwzględniona w ramach prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, który uzyskał wpis do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów. Prace nad tym projektem zostały jednak zakończone, m.in. w związku z potrzebą szerszego oraz bardziej kompleksowego zakresu nowelizacji ustawy o finansach publicznych. Z wyjaśnień wynika, że Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) przewiduje potrzebę

nowelizacji ustawy o finansach publicznych, która wprowadzi nowy system budżetowy do porządku prawnego już w I kwartale 2025 r. Naczelnik Wydziału w zastępstwie Dyrektora Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego podał, że powyższy wniosek pokontrolny NIK zostanie uwzględniony w projekcie nowelizacji ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz że trwają prace nad wypracowaniem nowych rozwiązań w ramach reformy ram budżetowych. Po zakończeniu tych prac nastąpi przygotowanie konkretnych zapisów ustawowych w projekcie nowelizacji ustawy o finansach publicznych.

Szczegółowe informacje dotyczące wydatków budżetu środków europejskich w części 19 w 2022 r. zostały przedstawione w załączniku nr 7.7. do niniejszej Informacji.

4.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych łącznych sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe i sprawozdań jednostkowych Ministerstwa Finansów:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28NW);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetowych, które nie wygasły z upływem roku budżetowego w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA (Rb-28NW Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 19 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań, które zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

5. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU REPRYWATYZACJI

5.1. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO

Stan Funduszu na początek 2022 r. wyniósł 6606 mln zł, a na dzień 31 grudnia 2022 r. – 4608,9 mln zł (69,8% stanu początkowego). Przychody Funduszu na 2022 r. w ustawie budżetowej zaplanowane zostały w wysokości 13,7 mln zł i dotyczyły przychodów z tytułu odsetek. Koszty Funduszu zostały oszacowane na poziomie 423,2 mln zł, w tym: 302,5 mln zł na cele związane z zaspokajaniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa oraz usuwaniem skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych wydanych z naruszeniem prawa, 80 mln zł na dotacje, a 40,7 mln zł na odsetki, koszty postępowania sądowego, kary i odszkodowania na rzecz osób fizycznych oraz pozostałe koszty bieżące. W 2022 r. dysponent Funduszu trzykrotnie korygował plan finansowy Funduszu, zwiększając przychody do kwoty 5126,3 mln zł (wzrost o 5112,6 mln zł) oraz koszty do kwoty 8171,8 mln zł (wzrost o 7748,6 mln zł). Zmiana poziomu prognozowanych przychodów wynikała ze zwiększenia planowanych przychodów z tytułu nieodpłatnego otrzymania skarbowych papierów wartościowych o 5064,8 mln zł oraz wpływów z tytułu odsetek o 47,8 mln zł (o 348,6%). Wzrost planowanych kosztów wyniósł 7748,6 mln zł i wynikał głównie z planowanego przekazania skarbowych papierów wartościowych na objęcie akcji, kosztu obejmowania akcji i udziałów w zamian za wkład pieniężny oraz dyskonta wynikającego ze zbycia skarbowych papierów wartościowych. Sporządzane korekty planów finansowych były zasadne i miały na celu przede wszystkim dostosowanie planu finansowego Funduszu do planowanego przez Prezesa Rady Ministrów objęcia akcji lub udziałów w spółkach ze środków Funduszu. W 2022 r. ze środków Funduszu, na podstawie umów zawartych przez Prezesa Rady Ministrów, zostały częściowo wypłacone dwie pożyczki na łączną kwotę 381 mln zł spółkom z większościowym udziałem Skarbu Państwa⁶³. Zadania zostały ujęte w planie finansowym Funduszu. Dla Funduszu nie opracowano planów rzeczowo-finansowych ani procedur analizy wykonania takich planów. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, specyfika Funduszu umożliwia ustalenie zrealizowanych zadań na podstawie ewidencji księgowej i dokumentacji stanowiącej podstawę zrealizowanych kosztów.

Szczegółowe informacje dotyczące wykonania planu przychodów i kosztów Funduszu w 2022 r. zostały przedstawione w załączniku nr 7.8. do niniejszej Informacji.

5.1.1. WYKONANIE PLANU PRZYCHODÓW

Przychody Funduszu w 2022 r. zostały zrealizowane na poziomie 4939,9 mln zł, co stanowiło 96,4% planowanych przychodów (5126,3 mln zł). Na ww. kwotę złożyły się w szczególności przychody z tytułu nieodpłatnego otrzymania skarbowych papierów wartościowych oraz ich sprzedaży w wysokości 4622,3 mln zł (93,6% ogółu przychodów) oraz odsetek w wysokości 117,6 mln zł⁶⁴ (2,4%). Kwotę 165 mln zł (3,3%) stanowiły przychody wynikające z okresowej aktualizacji wartości skarbowych papierów wartościowych i należności.

Skarbowe papiery wartościowe (SPW) o wartości nominalnej 5064,8 mln zł zostały przekazane do Funduszu z przeznaczeniem na zabezpieczenie objęcia akcji w pięciu spółkach. W 2022 r. Fundusz dokonał sprzedaży SPW za łączną kwotę 4097 mln zł, zgodnie z wnioskami Prezesa Rady Ministrów z 4 i 10 marca 2022 r.⁶⁵

Mniejsze od planowanych przychody o 186,4 mln zł (o 3,6%) dotyczyły przychodów wynikających z przekazania skarbowych papierów wartościowych (442,6 mln zł), co było spowodowane dokonaniem ich wyceny w cenach rynkowych. Przychody ujęte w planie finansowym zostały ustalone na podstawie wartości nominalnej tych obligacji.

⁶³ Udzielenie pożyczek nie skutkowało powstaniem kosztów Funduszu.

⁶⁴ Odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym (68,4 mln zł), od udzielonych pożyczek (29,4 mln zł), oprocentowania SPW (16,7 mln zł) oraz odsetki za opóźnienie (3,1 mln zł).

⁶⁵ W myśl art. 51 ust. 2 ustawy o budżecie w roku 2022 minister właściwy do spraw finansów publicznych jako dysponent Funduszu Reprivatyzacji, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, ze względu na szczególny interes gospodarczy państwa, może dokonać sprzedaży skarbowych papierów wartościowych przekazywanych Funduszowi Reprivatyzacji na wniosek Prezesa Rady Ministrów, o których mowa w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r.

Większe od planowanych wykonanie przychodów z tytułu odsetek (o 56,1 mln zł) wynikało ze wzrostu stóp procentowych. Z tego powodu wyższe było oprocentowanie zarówno lokat terminowych, jak i lokat *overnight*. W 2022 r. zrealizowane zostały również przychody w wysokości 34,4 mln zł wynikające z decyzji Komisji Reprywatyzacyjnej⁶⁶ oraz przychody z aktualizacji skarbowych papierów wartościowych i należności (165 mln zł). Przychody te nie były uwzględnione w planie finansowym Funduszu.

Mniejszy poziom przychodów w stosunku do roku 2021 o 746,6 mln zł (13,1%) wynikał głównie z niższej wartości przekazanych nieodpłatnie skarbowych papierów wartościowych (o 954,7 mln zł) i przychodów wynikających z decyzji Komisji Reprywatyzacyjnej (o 63,5 mln zł), przy jednoczesnym wzroście przychodów z tytułu odsetek (108,3 mln zł) oraz aktualizacji wartości aktywów (163,2 mln zł).

W 2022 r. wpływy środków finansowych na rachunek Funduszu wyniosły 4372,9 mln zł i dotyczyły w szczególności sprzedaży skarbowych papierów wartościowych (4097 mln zł), spłaty pożyczek (159,5 mln zł), odsetek od depozytów (68,4 mln zł), odsetek od udzielonych pożyczek (20,7 mln zł), oprocentowania skarbowych papierów wartościowych (16,7 mln zł) oraz zwrotów wynikających z decyzji Komisji Reprywatyzacyjnej⁶⁷ (10,2 mln zł).

Należności na koniec 2022 r. wyniosły 631 mln zł i były wyższe od należności na koniec 2021 r. o 257,6 mln zł (o 69%), co wynikało głównie z udzielonych w 2022 r. pożyczek ze środków Funduszu dwóm podmiotom na łączną kwotę 381 mln zł.

Na kwotę należności na koniec 2022 r. składały się należności z tytułu pożyczek oraz należności z nimi związanych (496 mln zł) oraz pozostałe należności w wysokości 134,9 mln zł, objęte odpisem aktualizującym należności w wysokości 125,3 mln zł.

Badaniem objęto przychody w łącznej wysokości 4621,5 mln zł dotyczące otrzymanych skarbowych papierów wartościowych (4576,3 mln zł) oraz przypisu należności z tytułu zwrotu nienależnie pobranych świadczeń oraz odsetek od tych należności (45,2 mln zł).

W dwóch należnościach, z 17 zbadanych, została zawyżona kwota naliczonych i zaewidencjonowanych kwot łącznie o 1,6 mln zł (0,03% skorygowanej kwoty przychodów) i 3,6% zbadanej próby należności (45,2 mln zł).

Zawyżenie należności Funduszu wynikało z błędnego naliczenia odsetek za opóźnienie na dzień 30 września 2022 r. od należności wynikających z decyzji Komisji Reprywatyzacyjnej orzekającej obowiązek zwrotu równowartości nienależnego świadczenia w łącznej kwocie 20,7 mln zł od dwóch podmiotów. Stwierdzono, że okres, za który zostały naliczone odsetki, a następnie zaewidencjonowane w księgach rachunkowych, został ustalony nieprawidłowo. Na podstawie polecenia księgowania 30 września 2022 r. dysponent Funduszu dokonał przypisu należności z tytułu odsetek od należności głównej, stanowiących przychód Funduszu, w łącznej wysokości 2,2 mln zł. Odsetki zostały naliczone za okres od 14 lipca 2021 r. (zamiast od 14 lipca 2022 r.) do 30 września 2022 r. W wyniku powyższej nieprawidłowości, dysponent Funduszu zawyżył jego przychody o kwotę 1,6 mln zł.

Zastępca Dyrektora Departamentu Finansów i Księgowości wyjaśniła, że błędne naliczenie odsetek od ww. należności wynikało z błędu ludzkiego – błędnie przyjętej daty początkowej okresu, za jaki zostały naliczone odsetki. W trakcie kontroli skorygowano naliczenie ww. odsetek, przyjmując prawidłowy okres odsetkowy. Dysponent Funduszu złożył również korektę rocznych sprawozdań z wykonania planu Funduszu. Zastępca Dyrektora Departamentu Finansów i Księgowości poinformowała, że wzmocniono nadzór na etapie zatwierdzania dowodów księgowych poprzez dodatkową weryfikację wprowadzonych dowodów księgowych oraz pouczono pracowników o konieczności dołożenia większej staranności przy wprowadzaniu i zatwierdzaniu dowodów.

5.1.2. WYKONANIE PLANU KOSZTÓW

Zrealizowane w 2022 r. koszty Funduszu wyniosły 6937 mln zł i były niższe od kosztów zaplanowanych (8171,8 mln zł) o 1234,8 mln zł (o 15,1%) oraz wyższe od zrealizowanych w 2021 r. o 4765,2 mln zł (o 219,4%).

Największe poniesione koszty dotyczyły objęcia akcji lub udziałów w sześciu spółkach i wyniosły 6463,2 mln zł, w tym 3374 mln zł stanowiły transakcje pieniężne, a 3089,2 mln zł stanowiło przekazanie

⁶⁶ Zwrot nienależnie pobranych świadczeń.

⁶⁷ Decyzje Komisji Reprywatyzacyjnej nakładające obowiązek zwrotu na rzecz Skarbu Państwa równowartości nienależnych świadczeń.

skarbowych papierów wartościowych do tych spółek. Bezpośrednie koszty związane z obejmowanymi akcjami stanowiły 93,2% wszystkich zrealizowanych w 2022 r. kosztów Funduszu.

Koszty związane z realizacją odszkodowań i zadośćuczynień za mienie przejęte przez Skarb Państwa oraz w związku z usuwaniem skutków prawnych wadliwych decyzji reprivatyzacyjnych wraz z odsetkami i kosztami postępowań sądowych wyniosły łącznie 41,2 mln zł, co stanowiło jedynie 0,6% ogółu kosztów.

Pozostałe koszty Funduszu w wysokości 432,5 mln zł wynikały z dyskonta związanego ze sprzedażą skarbowych papierów wartościowych (198,3 mln zł), aktualizacji wartości skarbowych papierów wartościowych (215,8 mln zł) i należności (18 mln zł) oraz kosztów na zakup usług pozostałych (0,3 mln zł).

Mniejsze od planowanego wykonanie kosztów Funduszu wynikało w szczególności z niższej o 958,4 mln zł wartości objętych przez Skarb Państwa akcji lub udziałów, mniejszego o 207,1 mln zł dyskonta związanego ze zbyciem skarbowych papierów wartościowych oraz kosztów zaspokojenia roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa i roszczeń związanych z usuwaniem skutków prawnych wadliwych decyzji reprivatyzacyjnych o 266,5 mln zł.

W stosunku do roku 2021 największy wzrost kosztów dotyczył, wynikającego z decyzji Prezesa Rady Ministrów, obejmowania przez Skarb Państwa akcji i udziałów ze środków Funduszu i wyniósł 4495,9 mln zł.

Szczegółowym badaniem objęto dowody księgowe będące podstawą 71 zapisów w ewidencji księgowej kosztów Funduszu o wartości 6502,7 mln zł, w tym wszystkie operacje związane z objęciem akcji przez Skarb Państwa na łączną kwotę 6463,2 mln zł. Koszty wynikały w szczególności z wyroków sądowych, decyzji Komisji Reprivatyzacyjnej, wniosków wojewodów o refundację wypłaconych odszkodowań oraz objęcia przez Skarb Państwa udziałów i akcji ze środków Funduszu. Odsetki od wypłaconych odszkodowań zostały ustalone prawidłowo.

Koszty zostały poniesione na realizację zadań Funduszu, z tym że na cele, dla jakich utworzono ten Fundusz, przeznaczono jedynie 0,6% ogółu kosztów w 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że Minister Finansów jako dysponent Funduszu nie podejmuje *de facto* decyzji o przeznaczeniu środków Funduszu na objęcie akcji lub udziałów oraz sprzedaży skarbowych papierów wartościowych, a wyłącznie realizuje zlecenia i wnioski Prezesa Rady Ministrów w tym zakresie. Dysponent Funduszu nie posiada instrumentów umożliwiających ocenę zasadności i celowości ponoszonych przez Fundusz kosztów, co, w ocenie NIK, czyni go faktycznie podmiotem dokonującym rozliczeń wynikających z decyzji podejmowanych bez jego udziału. Za udział w procesie decyzyjnym przeznaczenia środków Funduszu, w ocenie Najwyższej Izby Kontroli, nie można uznać wydania opinii, o których mowa w § 11 i 13 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2021 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania w zakresie nabywania lub obejmowania akcji ze środków Funduszu Reprivatyzacji w latach 2021–2022⁶⁸.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że ustawą z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 dokonano m.in. zmiany art. 69h ust. 1 ustawy o komercjalizacji, przedłużając o kolejny rok okres, w jakim środki Funduszu mogą być przeznaczane na nabywanie lub obejmowanie przez Skarb Państwa, reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów, akcji w spółkach. Świadczy to o kontynuacji finansowania ze środków Funduszu zadań (tj. obejmowania lub nabywania przez Skarb Państwa akcji ze środków Funduszu) wynikających z decyzji Prezesa Rady Ministrów.

Uwzględniając skalę kosztów wynikających z decyzji Prezesa Rady Ministrów w roku 2022 i latach poprzednich, dotyczących objęcia/nabycia akcji lub udziałów w spółkach i udzielanych pożyczek, Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na potrzebę zmiany dysponenta tego Funduszu i ustanowienia nim Prezesa Rady Ministrów.

5.1.3. STAN FUNDUSZU I GOSPODAROWANIE WOLNYMI ŚRODKAMI ORAZ OBLIGACJAMI

Stan środków pieniężnych na dzień 1 stycznia 2022 r. wyniósł 816,9 mln zł, w tym 23,9 mln zł było przekazane w zarządzanie *overnight* (dalej: O/N), a 793 mln zł na depozyty (zarządzanie) terminowe.

⁶⁸ Dz. U. poz. 2465.

Na dzień 31 grudnia 2022 r. stan środków pieniężnych wyniósł 1392,4 mln zł⁶⁹, w tym 1359 mln zł stanowiły lokaty terminowe, a 33,4 mln zł depozyt O/N.

Wolne środki przekazywane w zarządzanie O/N w trakcie roku wyniosły od 14,5 mln zł do 4125,9 mln zł.

W 2022 r. średni poziom wolnych środków wyniósł 251,1 mln zł, przy czym przez okres 235 dni poziom ten nie przekraczał 30 mln zł, przez 266 dni – 40 mln zł, a przez 287 dni – 50 mln zł. W okresie objętym kontrolą przez 22 dni stan środków pieniężnych przekazywanych w zarządzanie O/N przekraczał 1000 mln zł i wyniósł średnio 3098,9 mln zł. Przyczyną utrzymywania wysokiego poziomu wolnych środków była głównie sprzedaż obligacji w celu zabezpieczenia transakcji objęcia akcji spółek.

Dysponent Funduszu systematycznie przekazywał wolne środki w zarządzanie terminowe na okres od 5 do 185 dni, przy czym w 124 przypadkach, ze 172, środki były lokowane na okres nie krótszy niż 30 dni. Średni dzienny poziom depozytów terminowych w 2022 r. wyniósł 1515,8 mln zł.

Dysponent Funduszu nie opracował pisemnego systemu zarządzania płynnością Funduszu. Pomimo tego, zarządzanie wolnymi środkami odbywało się w sposób prawidłowy. W 2022 r. nie dokonano zerwania żadnej lokaty, a posiadane wolne środki zabezpieczały bieżącą realizację płatności. Zarządzanie płynnością Funduszu realizowane jest na podstawie analizy bieżących potrzeb wynikających z wykonywanych zadań Funduszu, a stan utrzymywanych wolnych środków kontrolowany jest na podstawie pozyskiwanych lub przekazywanych informacji o planowanych wypłatach. Jednocześnie dodał, że organy wnioskujące częstokroć nie informują o planowanej wypłacie zobowiązań Funduszu lub informują o takiej wypłacie z dużym wyprzedzeniem, co zobowiązuje dysponenta Funduszu do utrzymywania stanu wolnych środków na poziomie gwarantującym ich realizację.

Przychody Funduszu z tytułu oprocentowania lokat terminowych i lokat O/N w 2022 r. wyniosły łącznie 68,4 mln zł.

Wartość nominalna obligacji na dzień 1 stycznia 2022 r. wyniosła 6000 mln zł, a ich wartość księgowa – 5524,5 mln zł. W 2022 r. Fundusz nieodpłatnie otrzymał obligacje o wartości nominalnej 5064,8 mln zł⁷⁰ w celu objęcia akcji w spółkach⁷¹.

W okresie objętym kontrolą dysponent Funduszu dokonał sprzedaży obligacji o wartości nominalnej 4502,4 mln zł i uzyskał przychody w wysokości 4097 mln zł, tj. 91% ich wartości nominalnej. Sprzedaż obligacji została zrealizowana od 29 marca do 6 kwietnia 2022 r. i miała na celu zapewnienia środków finansowych na objęcie akcji/udziałów w czterech spółkach. Środki zostały wykorzystane 21 kwietnia (2501,9 mln zł), 27 kwietnia (422,1 mln zł) oraz 30 grudnia (450 mln zł).

Dysponent Funduszu dokonał sprzedaży obligacji na wniosek Prezesa Rady Ministrów z 4 i 10 marca 2022 r. Sprzedane obligacje zapewniły wpływ środków finansowych do Funduszu w wysokości wskazanej we wnioskach.

Dysponent Funduszu przekazał ponadto obligacje o wartości nominalnej 3562,5 mln zł na objęcie akcji o wartości 3089,2 mln zł w dwóch spółkach⁷².

Na dzień 31 grudnia 2022 r. dysponent Funduszu posiadał obligacje o wartości nominalnej 3000 mln zł. Wartość obligacji została prawidłowo ustalona w księgach rachunkowych na koniec roku i wyniosła 2711,1 mln zł.

⁶⁹ W tym 722,9 mln zł ze sprzedaży SPW – ustawą z dnia 1 grudnia 2022 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2707) znowelizowano brzmienie art. 19 ust. 7 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r., wskazując iż skarbowe papiery wartościowe, o których mowa w ust. 1 (tj. skarbowe papiery wartościowe przekazane do Funduszu na wniosek Prezesa Rady Ministrów z przeznaczeniem na nabywanie lub obejmowanie akcji, w latach 2021 i 2022, przez Skarb Państwa, reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów), oraz środki uzyskane z ich zbycia, niewykorzystane do dnia 31 grudnia 2022 r., przeznacza się na realizację ustawowych zadań Funduszu (art. 14 ust. 1 wchodzący w życie w dniu 31 grudnia 2022 r.); pierwotnie (tj. przed ww. nowelizacją) niewykorzystane do dnia 31 grudnia 2022 r. SPW miały być zwracane ministrowi właściwemu do spraw budżetu; zgodnie z opinią Departamentu Prawnego MF zwrotowi podlegały również środki finansowe uzyskane ze sprzedaży tych obligacji.

⁷⁰ W dniu 29 marca 2022 r. (4916,4 mln zł) oraz 4 października 2022 r. (148,5 mln zł).

⁷¹ PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (dalej: PGE S.A.) – 3836,7 mln zł, Enea S.A. – 1079,6 mln zł, Węgłokoks S.A. – 148,5 mln zł.

⁷² Węgłokoks S.A. (wartość nominalna obligacji 562,5 mln zł, wartość objętych akcji 484 mln zł); Gaz System S.A. (wartość nominalna obligacji 3000 mln zł, wartość objętych akcji 2605,2 mln zł).

5.1.4. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

W planie po zmianach na 2022 r. zaplanowano do realizacji trzy działania:

- 4.4.3.1 *Udzielanie przez Skarb Państwa pożyczek wybranym spółkom i przedsiębiorcom* – realizacja działania nie wiąże się z poniesieniem kosztów przez Fundusz, dlatego też nie zostały zaplanowane koszty z tego tytułu; w 2022 r. ze środków Funduszu zostały wypłacone dwie pożyczki na łączną kwotę 381 mln zł;
- 4.4.3.2 *Nabywanie lub objęcie przez Skarb Państwa akcji wybranych spółek* – 7827,6 mln zł; działanie zostało wprowadzone do planu w trakcie roku; w 2022 r. Fundusz zrealizował koszty na łączną kwotę 6661,9 mln zł, w związku z objęciem przez Skarb Państwa akcji lub udziałów w sześciu podmiotach; zobowiązania na koniec roku wyniosły 16,4 tys. zł;
- 4.5.1.2 *W Zaspokajanie roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa i JST* – 344,2 mln zł; w ramach tego działania poniesiono koszty w wysokości 41,2 mln zł; zobowiązania z tego tytułu na koniec roku wyniosły 261 tys. zł.

Wszystkie działania przewidziane dla Funduszu zostały zrealizowane w 100% zgodnie z ustalonymi dla nich miernikami.

5.2. SPRAWOZDANIA

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta Funduszu Reprywatyzacji:

- z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2022 r. planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-40),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33),
- z wykonania planu finansowego funduszu celowego w układzie zadaniowym za okres od początku roku do 31 grudnia 2022 r. (Rb-BZ2),

oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Dysponent sporządził korekty sprawozdań Rb-33, Rb-40 oraz Rb-BZ2 w wyniku stwierdzonej w toku kontroli nieprawidłowości w obszarze wykonania planu przychodów Funduszu.

6. INFORMACJE DODATKOWE

Czynności kontrolne w Ministerstwie Finansów rozpoczęto 3 stycznia 2023 r., a zakończono 11 kwietnia 2023 r. Wystąpienie pokontrolne skierowano 14 kwietnia 2023 r. do Ministra Finansów. W wystąpieniu Najwyższa Izba Kontroli wniosowała o:

1. Podjęcie działań w celu zmniejszenia wydatków związanych z poborem energii pojemnościowej biernej oraz dostosowania wielkości zakontraktowanej mocy umownej do faktycznego jej zużycia.
2. Ujmowanie w planie wydatków części 19 na dany rok wydatków wynikających z programu wieloletniego dotyczącego modernizacji Krajowej Administracji Skarbowej.
3. Dokonywanie zakupu czasu antenowego zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych.

NIK wskazała także, iż nadal aktualne pozostają dwa wnioski sformułowane po kontroli wykonania budżetu państwa w części 19 w latach poprzednich, odnoszące się do zaprzestania ujmowania w planie dysponenta środków na wydatki jednostek podległych oraz ujednolicenia przepisów w zakresie rozliczania w wydatkach i dochodach środków z tytułu kar umownych w ramach projektów finansowanych z udziałem środków europejskich zarówno w przypadku ich otrzymania od wykonawców, jak i w przypadku ich potrącania z wynagrodzenia wykonawcy.

Pismem z 2 maja 2023 r. Dyrektor Generalna Ministerstwa Finansów złożyła zastrzeżenia do treści wystąpienia pokontrolnego w zakresie nieprawidłowości polegającej na nieuprawnionym wyłączeniu stosowania przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁷³ do udzielenia zamówienia publicznego na prowadzenie kampanii telewizyjnej. Ponadto Dyrektor Generalna Ministerstwa Finansów wniosła o dokonanie w wystąpieniu pokontrolnym korekt omyłek pisarskich. Uchwałą nr 25/2023 Kolegium Najwyższej Izby Kontroli z dnia 24 maja 2023 r. zastrzeżenia zostały oddalone.

⁷³ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm.

7. ZAŁĄCZNIKI

7.1. DOCHODY I WYDATKI JEDNOSTEK FUNKCJONUJĄCYCH W RAMACH CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE

Lp.	Nazwa jednostki podległej	Wykonanie 2022				Udział w wydatkach części ogółem
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Dochody	Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich	w tym, wydatki na wynagrodzenia wg Rb-70	
1.	Ministerstwo Finansów ¹⁾	2 812	4 027 678,7	917 197,1	403 524,2	10,0
2.	IAS w Białymstoku	2 296	1 811,5	304 676,2	219 933,0	3,3
3.	IAS w Bydgoszczy	2 688	729,1	346 288,6	261 002,7	3,8
4.	IAS w Gdańsku	3 449	1 601,7	458 654,2	332 266,4	5,0
5.	IAS w Katowicach	5 746	2 004,5	766 142,3	592 810,4	8,3
6.	IAS w Kielcach	1 304	410,9	185 670,7	129 942,7	2,0
7.	IAS w Krakowie	4 206	1 762,3	618 612,3	437 559,6	6,7
8.	IAS w Lublinie	4 024	2 348,4	496 707,1	375 277,7	5,4
9.	IAS w Łodzi	3 662	2 001,3	476 220,1	355 755,4	5,2
10.	IAS w Olsztynie	2 289	585,8	300 844,1	216 823,2	3,3
11.	IAS w Opolu	1 590	638,7	250 736,4	150 643,8	2,7
12.	IAS w Poznaniu	4 661	1 218,2	606 886,1	465 810,3	6,6
13.	IAS w Rzeszowie	3 204	2 211,0	412 961,0	298 075,8	4,5
14.	IAS w Szczecinie	2 800	1 008,7	376 084,7	280 740,8	4,1
15.	IAS w Warszawie	7 998	4 752,0	1 108 545,9	841 288,7	12,0
16.	IAS we Wrocławiu	4 034	2 014,9	557 137,2	410 789,8	6,0
17.	IAS w Zielonej Górze	1 738	538,0	264 342,2	175 949,5	2,9
18.	Krajowa Szkoła Skarbowości	193	495,4	43 869,2	15 021,1	0,5
19.	Krajowa Informacja Skarbowa	1 083	3 919,6	135 334,4	106 069,9	1,5
20.	Centrum Informatyki Resortu Finansów	1 638	367,9	585 938,2	193 917,8	6,4
21.	Instytut Finansów	14	5,4	4 615,7	1 750,3	0,1

Opracowanie własne na podstawie wyników kontroli NIK.

¹⁾ W danych dotyczących Ministerstwa Finansów uwzględniono również dochody i wydatki budżetu państwa odpowiednio w wysokości 2,2 tys. zł i 266 885,3 tys. zł, realizowane bezpośrednio przez dysponenta części 19.

7.2. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE

Oceny wykonania budżetu w części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe dokonano stosując kryteria⁷⁴ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2022 roku*⁷⁵.

Dochody (D) ⁷⁶ :	4 058 104 tys. zł
Wydatki (W):	9 217 463,8 tys. zł
Łączna kwota (G = W):	9 217 463,8 tys. zł
Waga wydatków w łącznej kwocie: (Ww = W : G):	1

Nieprawidłowości w wydatkach: 1219,7 tys. zł (0,01% wydatków ogółem części 19 budżetu państwa) – nieprawidłowości dotyczyły: niestosowania zasady oszczędnego wydatkowania środków publicznych przy dokonywaniu zakupu usług dystrybucji energii elektrycznej oraz zakupu czasu antenowego bez przeprowadzenia odpowiedniego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Pozostałe stwierdzone nieprawidłowości (nieujęcie w planie wydatków na 2022 r. części 19 środków na realizację programu wieloletniego „Modernizacja Krajowej Administracji Skarbowej w latach 2020–2022”; brak jednego z postanowień wymaganych przez przepisy Prawa zamówień publicznych w umowie dot. zakupu usług rezerwacji i wystawienia biletów lotniczych oraz rezerwacji miejsc noclegowych; zatwierdzenie dzień po terminie rozliczenia jednej z udzielonych dotacji) ze względu na skalę lub formalny charakter nie miały wpływu na ocenę prawidłowości wykonania budżetu państwa w zakresie wydatków w części 19.

Ocena cząstkowa wydatków (Ow):	pozytywna (5)
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

⁷⁴ <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

⁷⁵ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrole/analiza-budzetu-panstwa/>.

⁷⁶ W części 19 budżetu państwa, w której zgodnie z założeniami do kontroli wykonania budżetu państwa nie były badane dochody lub windykacja należności (analiza porównawcza), nie dokonuje się oceny cząstkowej dla dochodów i przy ustalaniu wartości G nie uwzględnia się kwoty dochodów.

7.3. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ FUNDUSZU REPRYWATYZACJI

Oceny wykonania planu finansowego Funduszu Reprywatyzacji dokonano stosując kryteria⁷⁷ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2022 roku*⁷⁸.

Przychody (P):	4 939 862,8 tys. zł
Koszty (K) (łącznie z wydatkami majątkowymi):	6 936 980,4 tys. zł
Łączna kwota (G = P + K):	11 876 843,2 tys. zł
Waga przychodów w łącznej kwocie (Wp = P : G):	0,4159
Waga kosztów w łącznej kwocie (Wk = K : G):	0,5841
Nieprawidłowości w przychodach: 1641,2 tys. zł (0,03% przychodów Funduszu) – nieprawidłowość dotyczyła zawyżenia należności Funduszu z tytułu odsetek za opóźnienie.	
Ocena cząstkowa przychodów (Op):	pozytywna (5)
Nieprawidłowości w kosztach:	brak
Ocena cząstkowa kosztów (Ok):	pozytywna (5)
Łączna ocena przychodów i kosztów (ŁO ⁷⁹):	$5 \times 0,4159 + 5 \times 0,5841 = 5$
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

⁷⁷ <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>

⁷⁸ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/analiza-budzetu-panstwa/>.

⁷⁹ $\text{ŁO} = \text{Op} \times \text{Wp} + \text{Ok} \times \text{Wk}$.

7.4. DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem część 19 - Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe, w tym:		331 415,4	95 801,0	4 058 104,0	1 224,5	4 236,0
1.	dział 150 Przetwórstwo przemysłowe	6 149,7	5 000,0	4 416,2	71,8	88,3
1.1.	rozdział 15011 Rozwój przedsiębiorczości	14,7	-	1 516,2	10314,3	x
1.2.	rozdział 15018 Rozliczenia związane z systemem dopłat do oprocentowania kredytów eksportowych o stałych stopach procentowych	6 135,0	5 000,0	2 900,0	47,3	58,0
2.	dział 750 Administracja publiczna	59 038,0	37 094,0	87 809,3	148,7	236,7
2.1.	rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	29 873,5	15 330,0	55 274,1	185,0	360,6
2.2.	rozdział 75008 Działalność izb administracji skarbowej wraz z podległymi urzędami skarbowymi i urzędami celno-skarbowymi	23 173,8	16 914,0	24 406,1	105,3	144,3
2.3.	rozdział 75024 Działalność Krajowej Szkoły Skarbowości	377,1	270,0	495,4	131,4	183,5
2.4.	rozdział 75046 Komisje egzaminacyjne	944,4	700,0	2839,9	300,7	405,7
2.5.	rozdział 75082 Działalność Krajowej Informacji Skarbowej	4 227,7	3 643,0	3 919,6	92,7	107,6
2.6.	rozdział 75088 działalność Centrum Informatyki Resortu Finansów	-	153,0	367,9	x	240,5
2.7.	rozdział 75089 Działalność Instytutu Finansów	-	-	5,4	x	x
2.8.	rozdział 75095 Pozostała działalność	441,4	84,0	500,9	113,5	596,3
3.	dział 758 Różne rozliczenia	266 227,7	53 707,0	3 965 878,5	1 489,7	7 384,3
3.1.	rozdział 75814 Różne rozliczenia finansowe	266 227,7	53 707,0	3 965 878,5	1 489,7	7 384,3
3.1.1.	§0920 Wpływy z pozostałych odsetek	260 007,7	36 235,0	3 943 006,3	1 516,5	10 881,8

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych zweryfikowanych przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

7.5. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie ¹⁾	Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:		8 814 200,1	8 977 431,0	9 275 064,8	9 175 620,6	104,1	102,2	98,9
1.	dział 150 Przetwórstwo przemysłowe	37 933,5	692 835,0	25 859,2	820,4	2,2	0,1	3,2
1.1.	rozdział 15011 Rozwój przedsiębiorczości	37 082,7	691 835,0	25 038,8	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.	rozdział 15018 Rozliczenia związane z systemem dopłat do oprocentowania kredytów eksportowych o stałych stopach procentowych	850,8	1 000,0	820,4	820,4	96,4	82,0	100,0
2.	dział 550 Hotele i restauracje	11 226,1	20 365,0	25 007,8	24 997,0	222,7	122,7	100,0
2.1.	rozdział 55003 Bary mleczne	11 226,1	20 365,0	25 007,8	24 997,0	222,7	122,7	100,0
3.	dział 750 Administracja publiczna	8 694 559,3	8 193 221,0	9 153 498,8	9 079 260,3	104,4	110,8	99,2
3.1.	rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	472 617,1	510 341,0	515 091,2	503 727,7	106,6	98,7	97,8
3.2.	rozdział 75008 Działalność izb administracji skarbowej wraz z podległymi urzędami skarbowymi i urzędami celno-skarbowymi	7 231 985,2	6 902 782,0	7 458 193,9	7 415 729,0	102,5	107,4	99,4
3.3.	rozdział 75024 Działalność Krajowej Szkoły Skarbowości	33 050,1	32 084,0	40 468,3	39 452,7	119,4	123,0	97,5
3.4.	rozdział 75046 Komisje egzaminacyjne	906,9	1 800,0	1 147,6	1 147,4	126,5	63,7	100,0
3.5.	rozdział 75079 Pomoc zagraniczna	7 075,9	-	-	-	x	x	x
3.6.	rozdział 75082 Działalność Krajowej Informacji Skarbowej	128 659,4	128 002,0	134 759,4	134 658,9	104,7	105,2	99,9
3.7.	rozdział 75088 Działalność Centrum Informatyki Resortu Finansów	-	373 746,0	560 171,2	552 819,9	x	147,9	98,7
3.8.	rozdział 75089 Działalność Instytutu Finansów	-	6 415,0	4 914,9	4 615,7	x	72,0	93,9
3.9.	rozdział 75095 Pozostała działalność	820 264,7	238 051,0	438 752,2	427 109,0	52,1	179,4	97,3
4.	dział 752 Obrona narodowa	47,6	279,0	279,0	128,0	268,9	45,9	45,9
4.1.	rozdział 75212 Pozostałe wydatki obronne	47,6	279,0	279,0	128,0	268,9	45,9	45,9
5.	dział 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	5,0	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0

5.1.	rozdział 75414 Obrona cywilna	5,0	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6.	dział 758 Różne rozliczenia	70 428,6	70 726,0	70 415,0	70 414,8	100,0	99,6	100,0
6.1.	rozdział 75823 Partie polityczne i komitety wyborcze (wyborców)	70 428,6	70 726,0	70 415,0	70 414,8	100,0	99,6	100,0

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa zweryfikowanych przez NIK.

- 1) Łącznie z wydatkami, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28 za rok 2021 = kolumna 8 + kolumna 12).
- 2) Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

7.6. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2021			Wykonanie 2022			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70 ¹⁾	Wynagrodzenia wg Rb-70 ²⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70 ¹⁾	Wynagrodzenia wg Rb-70 ²⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem wg statusu zatrudnienia ³⁾ , w tym:	60 837	5 775 742,6	7 911,5	61 429	6 264 953,3	8 498,9	107,4
1.	dział 750 Administracja publiczna ⁴⁾ , status zatrudnienia:	60 837	5 775 742,6	7 911,5	61 429	6 264 953,3	8 498,9	107,4
	01	2 915	250 040,9	7 148,1	2 926	298 881,0	8 512,2	119,1
	02	5	1 045,2	17 419,8	6	1 962,7	27 259,7	156,5
	03	47 418	4 568 913,6	8 029,5	47 561	4 939 204,9	8 654,2	107,8
	08	10 487	953 985,5	7 580,7	10 925	1 023 096,1	7 803,9	102,9
	10	12	1 757,4	12 204,2	11	1 808,7	13 702,3	112,3
1.1.	rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, status zatrudnienia:	2 723	352 086,5	10 775,1	2 812	403 524,2	11 958,4	111,0
	01	256	24 836,4	8 084,8	275	29 756,8	9 017,2	111,5
	02	5	1 045,2	17 419,8	6	1 962,7	27 259,7	156,5
	03	2 170	291 524,3	11 195,2	2 225	332 973,6	12 470,9	111,4
	08	280	32 923,1	9 798,5	295	37 022,5	10 458,3	106,7
	10	12	1 757,4	12 204,2	11	1 808,7	13 702,3	112,3
1.2.	rozdział 75008 Działalność izb administracji skarbowej wraz z podległymi urzędami skarbowymi i urzędami celno-skarbowymi, status zatrudnienia:	55 218	5 161 106,9	7 789,0	55 689	5 544 669,9	8 297,1	106,5
	01	821	57 918,9	5 878,9	812	59 476,5	6 103,9	103,8
	03	44 190	4 183 227,1	7 888,7	44 261	4 500 812,0	8 474,0	107,4
	08	10 207	919 960,9	7 510,9	10 616	984 381,5	7 727,2	102,9
1.3.	rozdział 75024 Działalność Krajowej Szkoły Skarbowości, status zatrudnienia:	184	13 907,3	6 298,6	193	15 021,1	6 485,8	103,0
	01	184	13 907,3	6 298,6	191	14 833,6	6 471,9	102,8
	08	-	-	-	2	187,5	7 812,5	x

1.4.	rozdział 75082 Działalność Krajowej Informacji Skarbowej, status zatrudnienia:	1 065	94 729,5	7 412,3	1 083	106 069,9	8 161,7	110,1
	01	7	567,3	6 753,6	8	650,6	6 777,1	100,3
	03	1 058	94 162,2	7 416,7	1 075	105 419,3	8 172,0	110,2
1.5.	rozdział 75088 Działalność Centrum Informatyki Resortu Finansów, 75095 ⁵⁾ , status zatrudnienia:	1 641	153 594,3	7 799,8	1 638	193 917,8	9 865,6	126,5
	01	1 641	152 492,8	7 743,9	1 626	192 413,2	9 861,3	127,3
	08	0	1 101,5	x	12	1 504,6	10 448,6	x
1.6.	rozdział 75089 Działalność Instytutu Finansów, 75095 ⁶⁾ , status zatrudnienia:	6	318,2	4 419,4	14	1 750,3	10 418,5	235,7
	01	6	318,2	4 419,4	14	1 750,3	10 418,5	235,7

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach zweryfikowanych przez NIK.

- 1) W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.
- 2) Załącznik nr 35 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 144, ze zm.), w sprawozdaniu Rb-70 wykazuje się wysokość wynagrodzeń osobowych, dodatkowe wynagrodzenie roczne, uposażenia żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy oraz dodatkowe uposażenia roczne żołnierzy zawodowych i nagrody roczne funkcjonariuszy.
- 3) Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej.
- 4) Zatrudnienie i wynagrodzenia w Ministerstwie Finansów.
- 5) W 2021 r. zatrudnienie i wynagrodzenia w Centrum Informatyki Resortu Finansów kwalifikowano w rozdziale 75095 Pozostała działalność. W 2022 r. wynagrodzenia z tytułu dodatkowego funduszu motywacyjnego ze środków, które w roku 2021 nie wygasły z wpływem roku budżetowego kwalifikowano w rozdziale 75095.
- 6) W 2021 r. zatrudnienie i wynagrodzenia w Instytucie Finansów kwalifikowano w rozdziale 75095 Pozostała działalność. W 2022 r. wynagrodzenia z tytułu dodatkowego funduszu motywacyjnego ze środków, które w roku 2021 nie wygasły z wpływem roku budżetowego kwalifikowano w rozdziale 75095.

7.7. WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCI 19 – BUDŻET, FINANSE PUBLICZNE I INSTYTUCJE FINANSOWE

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:		108 076,6	23 146,0	56 775,5	41 843,1	38,7	180,8	73,7
1.	dział 750 Administracja Publiczna	108 076,6	23 146,0	56 775,5	41 843,1	38,7	180,8	73,7
1.1.	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020	13 514,6	7 703,0	14 323,0	10 631,8	78,7	138,0	74,2
1.2.	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014–2020	93 794,3	4 010,0	31 019,5	30 024,5	32,0	748,7	96,8
1.3.	Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020	767,7	11 433,0	11 433,0	1 186,8	154,6	10,4	10,4

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28UE z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej – zweryfikowanych przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

7.8. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU REPRYWATYZACJI

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Część A – Zadania wynikające z ustawy tworzącej państwowy fundusz celowy									
1.	Koszty własne	2 020 364,4	423 200,0	8 552 809,0	7 084 104,0	20,9	350,6	1 673,9	82,8
1.1.	Koszty na cele związane z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa oraz usuwaniem skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych wydanych z naruszeniem prawa	46 628,5	302 500,0	302 500,0	35 987,3	648,7	77,2	11,9	11,9
1.2.	Kary i odszkodowania wypłacone na rzecz osób fizycznych	12,5	3 100,0	-	-	24 800,0	-	-	x
1.3.	Kary i odszkodowania na rzecz osób fizycznych	-	-	3 100,0	-	x	x	x	-
1.4.	Pozostałe odsetki	4 226,4	30 000,0	30 000,0	4 229,4	709,8	100,1	14,1	14,1
1.5.	Pozostałe koszty	2 147,0	7 600,0	8 100,0	1 315,0	354,0	61,2	17,3	16,2
1.6.	Dotacje przekazane z państwowych funduszy celowych na realizację zadań bieżących dla JSFP	-	80 000,0	1 038,0	-	x	x	-	-
1.7.	Udzielenie przez Skarb Państwa pożyczek na rzecz spółek z udziałem Skarbu Państwa lub państwowej osoby prawnej	-	-	381 000,0	381 000,0	x	x	x	100,0
1.8.	Nabycie lub objęcie przez Skarb Państwa akcji w spółkach	1 967 350,0	-	7 827 071,0	6 661 572,4	-	338,6	x	85,1
Część B – Plan finansowy w układzie memoriałowym									
I.	Stan na początek roku	3 091 334,2	3 026 634,0	6 606 010,0	6 606 010,2	97,9	213,7	218,3	100,0
1.	Środki pieniężne	2 666 318,6	2 410 634,0	816 916,0	816 916,6	90,4	30,6	33,9	100,0
2.	Należności	425 276,6	616 000,0	265 781,0	265 780,9	144,8	62,5	43,1	100,0
3.	Zobowiązania	-261,0	-	-1 187,0	-1 187,2	-	454,9	x	100,0
4.	Skarbowe papiery wartościowe	-	-	5 524 500,0	5 524 500,0	x	x	x	100,0
II.	Przychody	5 686 421,7	13 700,0	5 126 279,0	4 939 862,8	0,2	86,9	36 057,4	96,4
1.	Środki z prywatyzacji	0,0	-	-	0,0	x	x	x	x
2.	Pozostałe przychody, w tym:	5 684 651,2	13 700,0	5 126 279,0	4 774 909,1	0,2	84,0	34 853,4	93,1

2.1.	Odsetki, w tym:	9 230,8	13 700,0	61 458,0	117 573,2	148,4	1 273,7	858,2	191,3
2.1.1.	- odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym	1 704,8	-	-	68 411,5	-	4 012,9	x	x
2.1.2.	- odsetki od udzielonych pożyczek	7 359,4	-	-	29 424,0	-	399,8	x	x
2.2.	Inne	5 675 420,5	-	5 064 821,0	4 657 336,0	-	82,1	x	92,0
2.2.1.	Przychody z tytułu nieodpłatnego otrzymania skarbowych papierów wartościowych, w tym:	5 577 000,0	-	5 064 821,0	4 622 269,7	-	82,9	x	91,3
2.2.1.1.	Przychody z tytułu zbycia skarbowych papierów wartościowych	-	-	4 096 951,0	4 096 951,3	x	x	x	100,0
2.2.2.	Różne, w tym określone ustawowo przychody państwowych funduszy celowych	98 015,0	-	-	34 732,2	-	35,4	x	x
2.2.3.	Wpływy z dywidendy	405,5	-	-	334,0	-	82,4	x	x
3.	Inne zwiększenia	1 770,5	-	-	164 953,6	-	9 316,8	x	x
III.	Koszty realizacji zadań	2 171 745,7	423 200,0	8 171 809,0	6 936 980,4	19,5	319,4	1 639,2	84,9
1.	Dotacje na realizację zadań bieżących	-	80 000,0	1 038,0	-	x	x	-	-
2.	Koszty własne	2 020 364,4	343 200,0	8 170 771,0	6 703 104,0	17,0	331,8	1 953,1	82,0
2.1.	- wynagrodzenia bezosobowe	-	100,0	100,0	-	x	x	-	-
2.2.	- grupa wydatków bieżących jednostek	34,8	500,0	1 000,0	293,5	1 436,8	843,4	58,7	29,4
2.3.	- pozostałe odsetki	4 226,4	30 000,0	30 000,0	4 229,4	709,8	100,1	14,1	14,1
2.4.	- kary i odszkodowania wypłacone na rzecz osób fizycznych	12,5	3 100,0	3 100,0	-	24 800,0	-	-	x
2.5.	- koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	2 112,2	7 000,0	7 000,0	1 021,5	331,4	48,4	14,6	14,6
2.6.a	- wydatki na cele związane z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa oraz usuwaniem skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych wydanych z naruszeniem prawa, z tego:	46 628,5	302 500,0	-	-	648,7	-	-	-

2.6.b	- koszty związane z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa oraz usuwaniem skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych wydanych z naruszeniem prawa, z tego:	-	-	302 500,0	35 987,4	x	x	x	11,9
2.6.1.a	- wydatki związane z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli	44 791,0	300 000,0	-	-	669,8	-	-	x
2.6.1.b	- koszty związane z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli			300 000,0	35 575,2	x	x	x	11,9
2.6.2.a	- wypłata odszkodowań i zadośćuczynień przyznanych przez Komisję do spraw reprivatyzacji nieruchomości warszawskich	1 837,5	2 500,0	-	-	136,1	-	-	x
2.6.2.b	- koszty związane z wypłatami odszkodowań i zadośćuczynień przyznanych przez Komisję do spraw reprivatyzacji nieruchomości warszawskich	-	-	2 500,0	412,2	x	x	x	16,5
2.7.	- przekazanie skarbowych papierów wartościowych na nabycie lub objęcie akcji	-	-	3 324 720,0	3 089 241,5	x	x	x	92,9
2.8.	- koszty nabywania oraz obejmowania przez Skarb Państwa akcji w spółkach	1 967 350,0	-	4 096 951,0	3 374 004,0	-	171,5	x	82,4
2.9.	dyskonto (koszty związane ze zbyciem skarbowych papierów wartościowych)	-	-	405 400,0	198 326,9	x	x	x	48,9
3.	Inne zmniejszenia (odpisy aktualizujące wartość należności)	151 381,3	-	-	233 876,4	-	154,5	x	x
IV.	Stan na koniec roku, z tego	6 606 010,2	2 617 134,0	3 560 480,0	4 608 892,6	39,6	69,8	176,1	129,4
1.	Środki pieniężne	816 916,6	2 161 134,0	496 030,0	1 392 408,8	264,5	170,4	64,4	280,7
2.	Należności, w tym	265 780,9	456 000,0	495 100,0	505 661,2	171,6	190,3	110,9	102,1
2.1.	- z tytułu udzielnych pożyczek	265 776,5	456 000,0	495 100,0	496 038,1	171,6	186,6	108,8	100,2
3.	Zobowiązania	-1 187,2	-	-	-277,4	-	23,4	x	x
4.	Skarbowe papiery wartościowe	5 524 500,0	-	2 569 350,0	2 711 100,0	-	49,1	x	105,5

Część E - Dane uzupełniające									
1.	Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie lub depozyt u Ministra Finansów	816 916,6	2 161 134,0	496 030,0	1 392 408,8	264,5	170,4	64,4	280,7
1.1.	- depozyty overnight (O/N)	23 916,6	-	-	33 408,8	-	139,7	x	x
1.2.	- depozyty terminowe	793 000,0	2 161 134,0	496 030,0	1 359 000,0	272,5	171,4	62,9	274,0
2.	Skarbowe papiery wartościowe	5 524 500,0	-	2 569 350,0	2 711 100,0	-	49,1	x	105,5

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-40 z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego, zweryfikowanego przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

7.9. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Finansów
8. Komisja Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
9. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej